LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

SLOVANSKA KNJIŽNICA
GOSPOSKA 15 POŠTNI PREDAL 146

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5000 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Cena posamezni številki v prodaji 20 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru

Leto III. LJUBLJANA, JUNIJA 1962 ŠTEVILKA 6

GENERALNI DIREKTOR IVAN KOGOVŠEK NA MNOŽIČNEM SESTANKU DELOVNEGA KOLEKTIVA DNE 9. JUNIJA 1962

POGLED NAZAJ IN NAPREJ

Imamo vse pogoje za nadaljnje uspehe v proizvodnji in prodaji — Pri povečani proizvodnji se pojavlja problem omejevanja obratnih sredstev — Doseči bomo morali boljše rezultate pri isti delovni sili — V naše delo moramo vnesti več prizadevnosti in dinamike, ekonomske enote pa bodo morale delati samostojno po načelu dobrega gospodarjenja — Izkoristiti moramo strojne kapacitete, pa tudi fizično prispevati kar največ, ne da bi pri tem pozabili na človeka

Prav je, če si proti koncu prvega polletja ogledamo z nekaj pogledi nazaj in naprej položaj podjetja, da nam bodo jasno pred očmi naloge, ki jih moramo v tem letu še izpolniti. Tako smo storili tudi lansko leto in izkušnja je pokazala, da je bilo prav, ker smo kolektiv pravočasno opozorili na obveznosti do konca leta.

PROIZVODNA KRIVULJA SE DVIGA

Proizvodna krivulja v Litostroju se vse bolj zaznavno in nenehno dviga — ne le v skladu z letošnjim proizvodnim programom, temveč tudi v skladu s perspektivnim petletnim proizvodnim načrtom. Ta optimistični razvoj podjetja je utemeljen na naraščanju proizvodnje v zadnjih letih zaradi vse bolj naraščajočih naročil, ki so posledica kvalitetnih izdelkov in konkurenčnosti tako na domačih kakor na zunanjih trgih.

Naš plan za letošnje leto določa realizacijo 12 milijard dinarjev, kar pomeni 28 % več kot v lanskem letu. Ta naš plan je v strmem vzponu nasproti prejšnjim letom. Izpolnjevanje letošnjega plana nam po rezultatih prvih mesecev letošnjega leta nakazuje na splošno ugodne perspektive, vendar ne brez ovir, ki jih bomo morali odstraniti. Če pogledamo skupno izpolnjevanje plana ekonomskih enot, upoštevajoč pri tem vse štiri faktorje (ekonomičnost, rentabilnost, produktivnost in tovarniški faktor realizacije), ugotovimo, da je podjetje izpolnilo svoje planske naloge po vseh štirih faktorjih v višini 108 %. Kljub doseženim rezultatom pa smo še vedno v zaostanku z dinamičnim planom. Kumulativni pokazatelj je nekoliko ugodnejši od dejanskega stanja proizvodnje, kajti po dinamičnem planu smo svoje obveze v prvem četrtletju izpolnili le do okoli 75 %.

NAČELA DOBREGA GOSPODARJENJA

Tako vidimo, da je kljub dobri volji za nadaljnji napredek podjetja in kljub že doseženim uspehom tudi precej objektivnih in delno subjektivnih težav, ki jih delovni kolektiv v borbi za čedalje večje uspehe ne sme prezreti ali jih omalovaževati. Že lani smo ugotovili, da temeljni problem v Litostroju niso več toliko naročila ali strah pred nezasedenimi kapacitetami, kolikor **problem omejevanja obratnih sredstev,** kajti pri povečanem tempu proizvodnje nam prevelika obratna sredstva lahko ogrozijo rentabilnost podjetja. Zlasti se tu ostro postavlja pred kolektiv problem naraščanja nedokončane proizvodnje. Dviganje te krivulje bo treba ne le zaustaviti, temveč ga spremeniti v upadanje. **Zato so nalize nedokončane proizvodnje, hitrejša finalizacija, tekoča izterjava kupcev in boljše izkoriščanje delovnega časa temeljne in najbolj pereče akcije, ki naj razgibajo ves delovni kolektiv podjetja in zagotovijo nemoten potek proizvodnje.** Tudi v proizvodnji Litostroja se morajo — kljub vsem ugodnim perspektivam in uspešnemu uveljavljanju na trgih — spričo ostrih ekonomskih pogojev v našem gospodarstvu in močne konkurence na trgih do kraja uveljaviti načela za uspešno delo podjetja: **proizvodnja mora biti hitra, s kratkimi dobavnimi roki (zaradi čim hitrejšega obračanja obratnih sredstev), a hkrati kvalitetna in cenena.**

Že lani smo opozorili kolektiv na nujnost zmanjševanja poslovnega fonda nasproti realizaciji. Ugotavljali smo, da bi se znašli v nemogočem položaju, če bi poslovni fondi rasli v sorazmerju s povečano realizacijo; razen tega bi bila naša proizvodnja predraga in upadla bi naša konkurenčnost na trgih. Zato smo že tedaj prevzeli nalogo postopnega zapiranja teh škarij. Če bi v letošnjem letu vse svoje naloge izpolnili, bi se temu cilju zelo približali. Za sedaj lahko le ugotovimo, da se poslovni fond nasproti doseženi realizaciji sorazmerno zmanjšuje, kar je delno posledica

zunanjih vplivov, delno pa večjega obsega poslovanja kot rezultata naših letošnjih planskih obveznosti. Zato je upravičeno pričakovanje, da bo dosežena realizacija presegla črto poslovnih skladov in bomo tako dosegli večjo ekonomičnost poslovanja.

RAZMERJE MED OSEBNIMI DOHODKI IN SKLADI

Nekoliko se bo povečal tudi osebni dohodek, če upoštevamo, da se bo plačni fond od 1 milijarde 800 milijonov v lanskem letu povišal na 2 milijardi 400 milijonov v letošnjem letu, seveda ob porastu delovne sile od 2.800 na približno 3.200 delavcev. V sorazmerju z osebnimi dohodki pa bodo morali rasti tudi skladi podjetja za ostale potrebe. Tu bomo morali najti pravo razmerje med delitvijo čistega dohodka na osebne dohodke in sklade, kakor nam to nalagajo ne le predpisi, temveč tudi naš interes za nadaljnji razvoj podjetja.

V zvezi s splošnimi prizadevanji v našem gospodarstvu za zmanjšanje investicij, zniževanje cen, povečanje izvoza itd. čakajo tudi Litostroj večje in težje naloge. Iz čistega dohodka 3 milijarde 800 milijonov dinarjev, ki ga predvidevamo po letošnjem planu, moramo zagotoviti ne le plačni fond v višini 2,400.000.000, temveč razen družbenih dajatev še 850 milijonov za sklade podjetja. Pri tem bo zelo pomembna kumulativna realizacija, ki ji bodo morali v obratnih delavskih svetih posvetiti več pozornosti. Razveseljivo je, da so se v posameznih ekonomskih enotah že krepko spoprijeli z vprašanjem, zakaj je faktor nekje višji nekje nižji. Iz faktorjev bodo morali znati izluščiti elemente, ki negativno vplivajo na uspehe, kakršne bi morali doseči. Pogosto se govori, da bi morali korigirati norme in sploh zaslužke, da ne bi prejemali več kot podjetju dajemo. Menim, da bi se morali bolj kot na revizijo norm osredotočiti na odpravo mrtvih strojnih kapacitet. Če bomo znali izkoristiti strojni park, da nam bo dajal zares tisto, za kar je bil postavljen, bomo nedvomno dosegli boljše delovne in poslovne uspehe. Skrite rezerve moramo poiskati med drugim tudi v neizkoriščenosti strojnega parka, s čimer bomo seveda dosegli tudi znižanje poslovnih stroškov. Tedaj bomo zabeležili tudi porast čistega dohodka, a z večjim čistim dohodkom bomo imeli tudi več sredstev za sklade in osebne dohodke.

OBRAČUN PO EKONOMSKIH ENOTAH

Obračun po ekonomskih enotah, ki smo ga po daljšem preizkušanju uvedli v tem letu, lahko vsako ekonomsko enoto pravočasno opozori na njene pomanjkljivosti. Treba pa je obračun obravnavati pred kolektivom vse enote, ki mora biti sproti seznanjen z uspehi in neuspehi. Samo tako bomo lahko sproti opozarjali na neizpolnjene obveze enote in posameznikov v njej. Predvsem pa bi morali organi obratnih delavskih svetov in tudi samega DSP podrobno analizirati uspehe in neuspehe posameznih enot z vidika dobrega gospodarjenja v podjetju, da bi tako tudi sami upravljavci v organih samoupravljanja umeli brž izluščiti pomembnejše zadeve in se nanje osredotočiti. S tem bi se hkrati močno dvignil čut odgovornosti pri vodilnih osebah v podjetju.

V podjetju se kažejo tendence po povečanju delovne sile, vtem ko so po drugi plati marsikje še nezasedene kapacitete strojev. Tendence po povečanju delovne sile bi se slej ali prej slabo odražale pri delitvi osebnih dohodkov, saj bi isti plačni fond morali deliti na več članov kolektiva. Razen tega nam bi večje število delavcev še bolj zaostrilo stanovanjski problem, povečali bi se prevozni stroški in še drugi izdatki. Zato si moramo prizadevati, da dosežemo boljše rezultate pri isti delovni sili, vendar z večjim osebnim prizadevanjem in z boljšo izrabo strojnih kapacitet. Potemtakem je ena izmed naših nalog, ki je niti za trenutek ne smemo zanemariti, povečanje discipline na delovnih mestih, bodisi pri delavcih v proizvodnji kot na vodilnih delovnih mestih.

BLIŽNJE NALOGE

Kot bližnje naloge vsega kolektiva bi na kratko označili tele:

Litostroj mora še nadalje večati svojo proizvodnjo ob istočasnem dviganju proizvodnosti in izboljševanju kakovosti dela; obseg nedokončane proizvodnje bo treba nenehno in postopno zmanjševati, hkrati pa do skrajne mere zaostriti izpolnjevanje rokov z izboljšanjem organizacije dela in discipline. Samo tako bo povečanje proizvodnje, za kar so ustvarjeni najboljši pogoji tako po dosedanjem količinskem izpolnjevanju planov kakor po dotekanju novih naročil, ugodno vplivalo tudi na zmanjšanje obratnih sredstev in s tem na večjo rentabilnost podjetja.

Ob večji rentabilnosti pa bodo v pravem sorazmerju rasli tako osebni dohodki kot skladi podjetja. In tako bomo prišli tudi do večjih sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Iz realizacije lanskega leta imamo za gradnjo stanovanj v letošnjem letu na razpolago 65 milijonov dinarjev. S tem bomo rešili vsaj najnujnejše primere in imeli stanovanja tudi za novo delovno silo, predvsem za visokokvalificirane delavce. S sredstvi v prihodnjem letu bi pridobili kakih 140 novih stanovanj. Leta 1959 smo imeli 404 stanovanja, leta 1960 — 470, leta 1961 — 647, vtem ko predvidevamo, da bomo imeli 692 stanovanj v tem letu, 782 v letu 1963 in 917 v letu 1964.

PRODAJNE PERSPEKTIVE

Na koncu bi rad nakazal še nekaj prodajnih perspektiv. Kljub vsem težavam na domačih in zunanjih trgih in kljub čedalje ostrejši konkurenci **smo za leto 1963 prejeli že za 7,5 milijarde naročil.** Pričakujemo pa še naročila za železarne in hidroenergetske objekte, naročila črpalk in opreme za ladjedelništvo (predvsem ladijskih motorjev) itd., kar pomeni, da naročila ugodno dotekajo in je perspektivna zasedba kapacitet zagotovljena. Naše proizvode smo uspešno plasirali na nekaterih pomembnih zunanjih trgih v Aziji, Afriki in delno tudi že v Južni Ameriki, pa upravičeno upamo, da bo ta odstotek naše proizvodnje za izvoz tudi v prihodnjem letu najmanj tako visok kot letos. **Seveda pa bomo tudi tu lahko dosegli nadaljnje uspehe le s konkurenčnimi cenami, kakovostjo svojih proizvodov in ustreznimi dobavnimi roki, kar bo vse odvisno predvsem od nas samih, od naše organizacije dela, naše prizadevnosti, discipline in storilnosti našega dela.** Samo tako bomo kljub nekaterim težavam uspeli realizirati naš letošnji plan realizacije v višini 12 milijard dinarjev in si zagotoviti naročila v višini 15 milijard dinarjev v letu 1963.

SKLEPI MNOŽIČNEGA SESTANKA KOLEKTIVA LITOSTROJ DNE 9. JUNIJA 1962

1. **Zaostriti je treba boj za dosledno izkoriščanje strojev in sredstev, da bi dosegli čimboljše uspehe v proizvodnji.**
2. **Obračun EE za mesec nazaj bo izvršen pravočasno in naj se takoj obravnava na sestanku enote.**
3. **Delitev fonda osebnega dohodka po enotah naj DS izvede do 20. junija 1962.**
4. **Z uspehi gospodarjenja je treba seznaniti celotni kolektiv ob koncu vsakega tromesečja in ga obvestiti tudi o izvajanju ukrepov za perspektivni razvoj podjetja.**
5. **PE naj pregledajo zasedbe svojih kapacitet in o ukrepih seznanijo kolektiv.**
6. **Člani kolektiva naj dosledno izpolnjujejo obveznosti za izpolnitev plana na svojih delovnih mestih. Vsak poizkus kršitve izpolnjevanja plana naj obravnavajo na zboru enote.**
7. **Člani kolektiva naj se trudijo zmanjšati izmeček in izboljšati delovno disciplino, da bi tako zagotovili izpolnitev poslovnega uspeha podjetja v višini 12 milijard dinarjev.**

V aprilu vsak tretji Litostrojčan v ambulanti

Gibanje bolezni in poškodb v tovarni

Tudi ta mesec objavljamo poročilo naše obratne ambulante, ki z razumljivimi podatki prikazuje s krvjo poškropljene številke, nad katerimi bi se morali temeljito zamisliti...

Bolezni in ponesrečenci

Prišlo v OA (prvič)		Dobilo stalež		Izgubljeni delovni dnevi	
1068	32,6 %	563	17,2 %	3713	1,1 dni na Litostrojčana

Ponesrečenci — nezgode

Prišlo v OA			Dobilo stalež			Izgubljeni delovni dnevi		
o	i		o	i		o	i	
143	60	6,2 %	105	40	4,4 %	578	312	0,3 dni na zaposlenega
203			145			887		

Iz teh podatkov je razvidno, da je bil približno vsak tretji Litostrojčan v mesecu aprilu bolan ali poškodovan.

Število poškodb je narastlo in je tako približno na 16 Litostrojčanov prišla po ena poškodba.

Število bolnikov v staležu je padlo v primerjavi z marcem, vendar je to še vedno zelo visoko nad povprečjem staleža v naši občini.

Prav tako je padlo število izgubljenih ur, in sicer za okoli tri ure v primerjavi s prejšnjim mesecem.

Bolezni in nesreče po ekonomskih enotah

Enota	Prišlo v ambulanto: zaradi bolez. %	zaradi pošk. %	skupaj %	Bilo stalno delanezmožnih: zaradi bolez. %	zaradi pošk. %	skupaj %	Izgubljeni delovni dnevi: zaradi bolez.	zaradi pošk.	skupaj	na enega delavca dni
SS	29,6	2,6	32,2	12,6	1,3	13,9	744	62	806	1,2
MO	23,2	7,1	30,3	14,5	7,3	21,8	857	207	1064	1,4
PK	29,0	10,0	39,0	16,0	8,5	24,5	144	143	287	1,4
SN	30,7	8,2	38,9	12,6	4,7	17,3	258	182	440	1,1
HS	29,1	6,7	35,8	11,7	3,5	15,2	204	86	290	0,8
DT	20,7	7,3	28,0	10,0	3,8	13,8	159	50	209	0,8
OO	24,0	5,6	29,6	11,5	3,5	15,0	460	157	617	0,9
Skup.	26,4	6,2	32,6	12,7	4,4	17,1	2826	887	3713	1,1

Gornja tabela prikazuje gibanje bolezni, poškodb in staleža po posameznih obratih.

Največ obiskov v ambulanti je bilo tudi ta mesec iz PK, na drugem mestu je zopet SN, na tretjem ravno tako HS, najmanj pa iz DT. Prav tako je bilo največ poškodb v PK, nato v SN in DT, najmanj pa v OO, če izvzamemo SPS.

Glede števila delanezmožnih je zopet na prvem mestu PK, nato sledijo MO in SN, najmanjše število delanezmožnih je bilo v DT.

Največ izgubljenih delovnih dni zaradi bolniškega staleža je v MO in PK ali povprečno 1,4 dneva na zaposlenega v teh obratih.

Skupno število izgubljenih dni je zaradi bolezni in poškodb za 894 dni manjše, kar je razumljivo glede na velik padec bolezni v aprilu.

Zaključek

1. Število bolnikov je v aprilu padlo za 6,5 %.

2. Število poškodb je naraslo za 32 ali 1 % proti že tako in tako velikemu odstotku v marcu.

3. Vsak šesti delavec je bil v staležu bolnikov.

4. Na enega Litostrojčana odpade povprečno 9 ur bolniškega staleža.

5. Največ poškodb je tudi v tem mesecu v PK (10 %, kar je za 2 % več kakor v marcu). Veliko poškodb je tudi v SN — 8,2 % ter DT — 7,3 %, najmanj pa v OO — 5,6 odstotka.

6. Nujno potrebno je raziskati vzroke povečanega števila poškodb nasploh, posebno še v PK, SN in DT.

Upravnik
obratne ambulante
Ljubinko dr. Mijatovič

Udeleženci tečaja za strojnike črpalnih postaj, ki smo ga organizirali v Litostroju od 4. do 9. junija

CENE V RESTAVRACIJI TAM

Restavracija tovarne avtomobilov v Mariboru sodi med prve obrate družbene prehrane v naši republiki. Poleg lepo urejene kuhinje imajo v restavraciji prostor z 232 sedeži ter lastno ekonomijo.

Kuhinja ima kapaciteto 2.000 popolnih obrokov hrane dnevno in nekaj tisoč enolončnic, ki jih imenujejo — topel obrok. Poleg svojih toplih obrokov kuhajo te tudi za nekatera druga podjetja. Cena obrokov je presenetljivo nizka in dostopna vsakomur.

V tem obratu družbene prehrane velja normalno kosilo le 120 dinarjev. Enaka cena je tudi za dietno hrano. Imajo pa tudi kosilo, ki velja le 100 dinarjev. Zajtrk je mogoče dobiti pri njih za 30 din, medtem ko velja večerja 60 dinarjev.

Nemara ne bi bilo napak, če bi si organizacijo tega obrata družbene prehrane ogledali zlasti tisti, ki delajo pri podobnem obratu pri nas.

(Po časopisu Emajlirec)

ZAKAJ SO NA SLALOM PROGI POSADILI DREVESA

Kdo od Ljubljančanov, zlasti pa Šiškarjev, ne pozna smuške skakalnice ob Vodnikovi cesti? Le škoda, da v letošnji zimi zaradi pomanjkanja snega ni bilo na njej smuških poletov. Zato pa je bilo vse bolj živo na strmini poleg nje, ki je izredno primerna za slalom. Ves ostali del Rožnika in Šišenskega hriba nima takega prostora, kjer bi se lahko mladina smučala v neposredni bližini Ljubljane. Na tej strmini so bile v preteklih letih tudi že večkrat slalom tekme.

Zato ne moremo razumeti, zakaj so letos posadili na tej poseki drevesa in s tem vzeli mladini edino možnost za smučanje v prihodnjih zimah. Vsak, ki je videl živžav na tej poseki, se sedaj upravičeno vprašuje, zakaj je bilo potrebno vzeti mladini ta edini košček strmine? Razen tega pa je ta prostor tudi izredno primeren za gledavce smuških poletov in za prireditve slalom tekmovanj.

Pričakujemo, da bodo pristojni organi ta predlog upoštevali in skušali urediti to zadevo tako, da bo ostala strmina pri šišenski skakalnici še vnaprej na razpolago mladini in nadobudnim smučarjem. S-e

Nekateri izmed tovarišev, ki so prejeli odlikovanja ob dograditvi hidrocentrale Split

Visoka priznanja za graditelje HE Split

Dne 22. maja je predsednik mestnega sveta Ljubljane ing. Marijan Tepina med kratko svečanostjo v sejni sobi naše uprave podelil 19 članom našega kolektiva visoka priznanja za vestno in požrtvovalno delo pri izgradnji HE Split.

Inž. Marijan Tepina je naglasil, da zahtevajo gospodarske težave, v katerih se je znašla Jugoslavija, posebne ukrepe, ki zahtevajo od nas povečane napore in nas silijo, da izboljšujemo kvaliteto naših izdelkov, da več izvažamo in da vestno sledimo perspektivnemu razvoju našega gospodarstva.

Odlikovance je opozoril, da jim niso bila odlikovanja podeljena le za njihovo preteklo delo, pač pa tudi za vsa njihova prizadevanja v prihodnosti.

Za njim je govoril naš glavni direktor Ivan Kogovšek, ki je slavljencem spregovoril nekaj besed o hidrocentrali Bajina Bašta, o Djerdapu in Sinju. Rekel je, da bi morebitno naročilo za Djerdap pomenilo, da bi Litostroj gradil enega največjih tovrstnih objektov na svetu. Rekel je, da z zaupanjem pričakujemo tega naročila. Odlikovance je prosil, naj prenesejo čestitke za uspešno dovršitev HE Split na vse njihove sodelavce in rekel, naj bodo glede visokih odlikovanj, ki so jih prejeli, počaščeni vsi, ki so sodelovali pri izgradnji teh gigantskih objektov.

ODLIKOVANI SO BILI:

Z redom dela z zlatim vencem ing. Kosta Da Damos. Z redom dela s srebrnim vencem: Franc Franko, Ludvik Šarf, Jože Kožuh, inž. Nestor Marn, Lado Jerše, Marijan Frece, Stane Grundner in inž. Franc Seliškar. Z medaljo dela pa so bili odlikovani: Ivan Vogrin, Ciril Brenčič, Milan Tekavc, Vinko Jemc, Janko Potočnik, Jože Staudacher, Peter Kramarič, Franc Podboj, Franc Potočnik, Peter Volk.

Na fotografiji vidite nekatere izmed odlikovancev med govorom inž. Marijana Tepine.

ZA POLITIČNI POLOŽAJ SO SOODGOVORNI TUDI TEHNIČNI KADRI

Člani sekretariata osnovne organizacije livarne jeklene litine so imeli pred nedavnim redni sestanek. Nanj so povabili sekretarja TK ZKS, sekretarja livarne sive litine in modelne mizarne. Na sestanku so obravnavali delo samoupravnih organov, probleme proizvodnje, organizacijo dela in se pogovorili o samostojnosti PE. Ugotovili so, da z delavskim samoupravljanjem niso zadovoljni tako, kot si želijo, zaradi tega, ker nekaterih stvari ne rešujejo delavci, temveč vodstvo. Člani zbora proizvajavcev ne zastopajo stališča delavcev pravilno in če se ne bodo pred razpravo posvetovali in zastopali enotnih mnenj, bodo morali sami posredovati in zahtevati določena pojasnila.

V proizvodnji je med drugim pereč problem izmeček, katerega je potrebno znižati s kvalitetnim delom in odgovornostjo ter iskati in odpravljati vzroke. Organizacijo dela je potrebno urediti tako, da bo delavec dobil zaslužen dohodek, pri čemer je potrebno nazorno prikazati uspehe obrata in podjetja ter povedati, kako so jih dosegli.

S stabilizacijo vodilnega kadra in s skupnim sodelovanjem bomo lahko dosegli zaželene rezultate, zato morajo strokovni ljudje spremljati politični položaj, saj so zanj soodgovorni.

Na sestanku so med drugim zlasti poudarili, da se morajo člani Zveze komunistov v organih delavskega in družbenega upravljanja, predvsem na vodilnih mestih v podjetju, boriti proti vsem nepravilnostim.

Zakaj stojimo na mrtvem tiru?

O železniški postaji Litostroj

V novembru 1949 je bilo pri našem podjetju urejeno začasno železniško postajališče in pod določenimi pogoji izročeno prometu. Dovoljeno je namreč bilo, da na njem lahko ustavi samo en jutranji vlak, ki vozi z Gorenjske v Ljubljano in samo za delavce Litostroja, drugi potniki pa ne smejo izstopati. Ves čas, do danes, je ustavljal na začasnem postajališču Litostroj samo ta jutranji vlak, kar pa se je pokazalo, da ne zadostuje dejanskim potrebam.

Že takrat, v letu 1949, so predlagali predstavniki Litostroja in zastopniki takratnega MLO in uprave narodne milice v Ljubljani, naj se omogoči na tem postajališču ustavljanje vseh potniških vlakov, v obeh smereh. Predstavniki železnice so obljubili, da bodo o tej zadevi čimprej razpravljali. Toda v vseh 12 letih se ta zadeva ni premaknila z mrtvega tira, kljub temu, da je razvoj občine Šiška v zadnjih letih tak, da bo potrebno resno misliti na zgraditev in ureditev novega rednega postajališča, ki dejansko že delno obstaja in se ga ljudje, zlasti pa Litostrojčani, zelo poslužujejo pri edinem jutranjem vlaku. Še posebej je potrebno namreč poudariti to, da je ta zahteva upravičena tudi iz tega razloga, ker je postaja Ljubljana-Šiška začasno ukinjena.

Precej delavcev se vozi z železnico iz Dolenjske, Notranjske, Štajerske in Kamnika, ki bi lahko zjutraj kar prestopil v gorenjca, ki odpelje iz Ljubljane pred šesto uro zjutraj. Koliko zamud, drenjanja na trolejbusih in avtobusih bi odpadlo. Je pa ureditev take redne železniške postaje tudi v interesu železnice same. Z ureditvijo postajališča Litostroj bi se precej dvignil potniški promet na tej progi. Hkrati bi pa bile upoštevane tudi želje vsega prebivalstva Šiške.

Pričakujemo, da bomo lahko kmalu kaj več pisali o tem in da te naše besede niso ostale brez uspeha. S-e

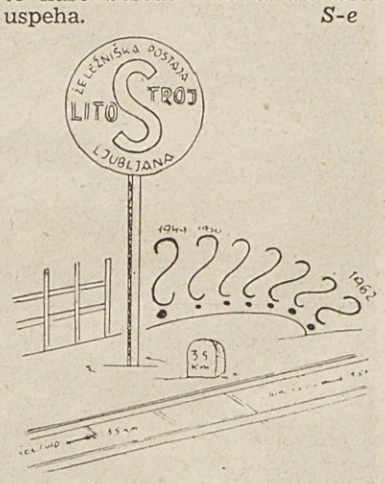

MARŠALU TITU SMO PISALI OB NJEGOVEM 70. ROJSTNŠEM DEVU

Ob 70. rojstnem dnevu maršala Tita smo slavljencu pisali naslednje čestitke:

Sprejmi ob Tvojem 70. rojstnem dnevu iskrene čestitke od delovnega kolektiva Litostroja z željo, da bi nas čil in zdrav vodil še naprej.

Sporočamo Ti, da so Tvoje besede, ki si jih nedavno govoril v Splitu, močno in pozitivno odjeknile med našim kolektivom in našle odziv.

Želimo, da se ta proces nadaljuje v našo skupno korist.

Kolektiv Litostroja

MARŠAL TITO SE JE ZAHVALIL

»Toplo se Vam zahvaljujem za čestitko, ki ste mi jo poslali ob mojem rojstnem dnevu in Vam želim mnogo uspeha pri izvrševanju nalog, katere postavlja pred nas socialistična družba.«

Prejeli smo doslej največje naročilo

ING. MARKO KOS

Dobavili bomo vsa mostna in portalna dvigala za železarno Skopje

Brž ko je bil osnovni projekt za novo železarno v bližini Skopja gotov in so bile znane osnovne karakteristike potrebnih transportnih naprav, je Litostroj izdelal ponudbene projekte za vsa mostna, portalna in polportalna dvigala, kakor tudi za vsa specialna jeklarniška dvigala, ki bodo v železarni potrebna.

Preteklo je še eno leto, preden so se projektanti jeklarne odločili za dokončno varianto in so se pričela dela na terenu. V tem času je Litostroj izdelal za vsako spremenjeno varianto ponudbeni projekt. Projektanti v Litostroju so nešteto svojih delovnih ur porabili za izdelavo ponudbenih projektov v številnih variantah. Vendar se je vloženi trud bogato poplačal. Aprila meseca letos je projekt železarne toliko dozorel, da so prišli razgovori investitorja z raznimi ponudniki v zaključno fazo. V tem je Litostroj pridobil številna nova naročila za pomembne objekte in s tem seveda tudi nove reference, med temi tudi jeklarniška tekalna dvigala za železarne Nikšič, Ravne in Jesenice v vrednosti več kot ene milijarde din. Gre za dvigala, ki so bila potrebna za razširitev kapacitet na naslednjo stopnjo. V precejšnji meri je bil to tudi razlog, da se je investitor končno odločil za ponudbo Litostroja in mu dal naročilo za celotna dvigala v znesku 3,63 milijarde dinarjev.

NOVE PROJEKTIVNE ZAMISLI — NOVE REFERENCE

V tolikšnem znesku je to naročilo absolutno največje, kar jih je Litostroj kdaj koli dobil od svoje ustanovitve, kar velja še posebej za področje gradnje dvigal. Danes lahko rečemo, da je to naravni zaključek uspešne, toda trudapolne poti, ki so jo graditelji dvigal v tem podjetju vodili od prvih začetkov. Ta pot je postala posebno uspešna po letu 1955, ko so se uresničile nove projektivne ideje, ki so revolucionarno posegle v projektiranje dvigal, spremenile njihovo zunanjo obliko, omogočile dvig produktivnosti v proizvodnji ter zmanjšale ceno s presenetljivim znižanjem teže objektov. Od tedaj naprej je Litostroj nabiral nove in nove reference ter prodrl tako uspešno na zunanja tržišča, da danes že enakopravno nastopa s tehnično mnogo starejšimi svetovnimi firmami.

Treba je seveda ugotoviti, da so bila vsa ta dvigala projektirana za splošno industrijsko uporabo ter za montažno-vzdrževalne namene v raznih energetskih objektih, in to do največjih nosilnosti, ki se danes na svetu sploh grade. Zahteve, ki se danes polagajo na jeklarniška dvigala, so seveda neprimerno večje, ker je režim dela tako težak in nepretrgan, da se običajna formula za delo glasi: 24-urni delavnik 7 dni na teden. Ta operativni čas je tako poln nepredvidenih preobremenitev, udarcev, poševnih potegov in škodljive visoke temperature, hkrati pa tudi specialnih načinov uporabe teh dvigal za najrazličnejše potrebe, vse do potiskanja celih vlakov vagonov po tirih v notranjosti hal, da predstavljajo ta dvigala posebno grupo, ki je za razred više kot vsa ostala dvigala. V mnogih deželah, vključno v Nemčiji in Ameriki, obravnavajo ta dvigala kot posebno transportno skupino — ločeno od vseh ostalih industrijskih dvigal. Ker so zahteve v vseh tako stroge, je število firm na svetu, ki so si priborile referenco proizvajavca zanesljivih jeklarniških dvigal, prav omejeno ter se dado prešteti na prste obeh rok.

NAŠ TIP JEKLARNIŠKIH DVIGAL

Osnove, ki jih nudijo uspehi v gradnji industrijskih dvigal, so že same po sebi tako solidne, da smo lahko brez težav pričeli z razvijanjem svojega tipa jeklarniških dvigal. Najsolidnejša osnova so seveda škatlasto-parabolični mostovi s samonosilnimi podlagami, ki nam omogočajo največje prihranke pri teži. Ostale dele smo postopoma razvijali po svojih izkušnjah. Vsak element na jeklarniških dvigalih mora biti namreč tako preštudiran, da ne odpove niti v najmanjšem sestavnem delu, kajti vsaka okvara delovnih dvigal pomeni vselej časovni izpad proizvodnje in s tem skoraj neprecenljive denarne škode.

Dvigalne naprave v železarnah so tako ozko povezane s proizvodnim procesom, da jih moramo smatrati za dejanske delovne stroje. Prav zato so dvigala tako številno zastopana, ker je transport najrazličnejšega materiala osnovna poteza proizvodnega procesa v železarnah. Tako so dvigala velik odstotek investirane vsote. V mnogih primerih smo na inozemskih licitacijah v prejšnjih letih, ko ime Litostroj še ni bilo tako znano kot je danes, na lastni koži izkusili, kolikšen pomen so kupci polagali na absolutno zanesljivost stroja: tudi z nizko ceno nismo dosegli uspeha, ker se je kupec kljub znatno višji ceni odločil navadno za tehnično bolj renomiranega in s tem zanesljivega dobavitelja. Meni samemu so rekli v neki indijski jeklarni pred leti: Enodnevni izpad v livni hali nas stane 320.000 dolarjev. Ali je pri tem še bistvena razlika v ceni za nekaj 10.000 dolarjev? Posledica takšnega, vsekakor dobro utemeljenega mišljenja je, da jeklarne ne kupujejo dvigalnih naprav od majhnih proizvajavcev, temveč samo od velikih, ki imajo desetletne izkušnje, dobro pretehtane izvedbe in močne raziskovalne laboratorije.

Kot dolgoletni proizvajavci transportnih naprav se seveda nismo mogli omejiti samo na splošno-industrijska dvigala, kjer smo sicer dosegli prav lepe uspehe. Končni cilj vsakega proizvajavca dvigal je, uveljaviti se tudi z najtežjimi jeklarniškimi dvigali. Poznane so nekatere svetovno znane firme (Morgan, Bedford, Alliance, angleški Adamson-Alliance in Wellman), ki omejujejo svojo proizvodnjo že leta samo na jeklarniške žerjave, in to z velikim finančnim uspehom, pri čemer so seveda njihovi kupci raztreseni po vsem svetu — od Kanade do Avstralije.

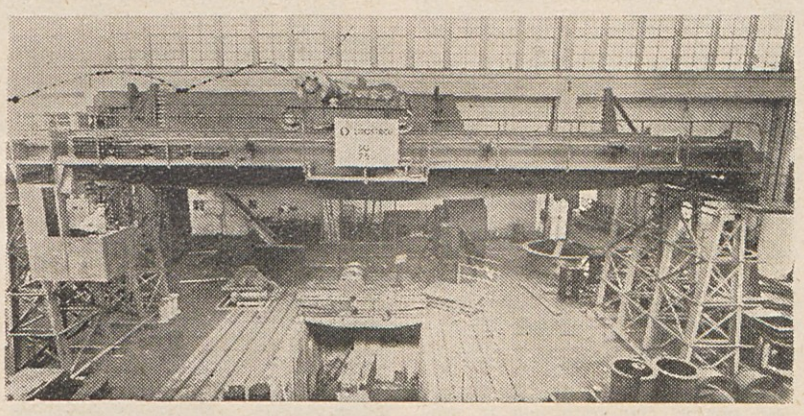

Pogled na 50-tonsko tekalno dvigalo za jeklarniško službo modernega tipa. — Dvigalo je na preizkuševališču v Litostroju pred odpremo v Indijo

VSAK ELEMENT IN VSI SKLOPI ZAMENLJIVI

Ker stane v železarni enourni izpad proizvodnje (ki seveda zavre celoten proces do odpreme valjanih izdelkov) približno 13—20.000 dolarjev (pri jeklarni s srednjo kapaciteto milijon ton letne blagovne proizvodnje), se mora temu imperativu podrediti konstrukcija vseh naprav, prav tako pa tudi tekalnih dvigal: vsak element in celotni sklopi morajo biti tako konstruirani, da se lahko v primeru loma v čim krajšem času v celoti izmenjajo. Tudi skladišča nadomestnih delov so ustrezno mnogo bogateje opremljena kot v običajnih proizvodnih podjetjih. Tekalno kolo se mora dati v najkrajšem času zamenjati — zato mora biti na zalogi celotno kolo z ležaji, osjo in kardansko sklopko. V primeru loma se dvigalo v nekaj minutah dvigne za nekaj centimetrov (mnogokrat kar samo, z vgrajenimi hidravličnimi dvigalkami), odvijemo nekaj vijakov, kolo izpeljemo in takoj zamenjamo z novim. Popravilo ne sme trajati več kot 100 minut. Jasno je, da je takšne konstrukcije težko zadovoljivo izvesti in da so zelo drage — a s tem je že obrazložena najkarakterističnejša poteza jeklarniških dvigal.

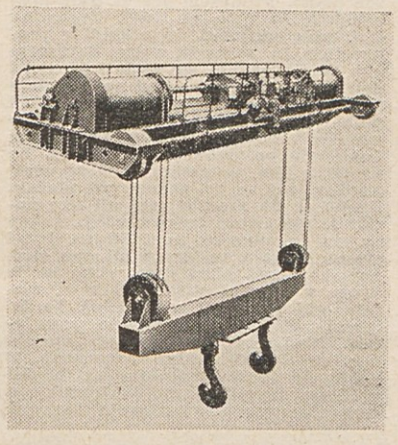

Mostno dvigalo za transport taljenega jekla v livnih loncih z nosilnostjo 100 ton — najnovejši izdelek Litostroja

Kakšne vrste dvigal imajo v jeklarnah? V prvi vrsti razna dvigala z grabilci za transport najrazličnejšega materiala portalnega ali mostnega tipa. Pri pečeh potrebujemo razna šaržirna dvigala, ki so lahko mostna ali v obliki šaržirnega stroja na tleh, ki nakladajo z muldami staro železo v S. M. peči. Pri pečeh imamo livna mostna dvigala za delo z livnimi linci, v katerih prenašamo taljeno jeklo ali žlindro. Zaradi visoke temperature in izredno nevarnega bremena je projektiranje teh dvigal izredno odgovorna naloga, saj so posledica lomov na teh dvigalih velike človeške žrtve in največja materialna škoda, kajti staljeno jeklo se razlije povsod ter dobesedno zalije cele oddelke, ker se takoj strdi. Ta dvigala so danes najtežji stroji in jih grade do 500 ton nosilnosti.

V valjarnah imamo dvigala za štripanje (snemanje) ulitih blokov iz kokil ter kleščna dvigala za vlaganje blokov v globoke žarilne peči, nato pa za polaganje na začetek valjarske steze. Te naprave niso več dvigala v pravem pomenu besede, temveč bolj manipulatorji. V valjarni imamo poleg dvigal s kavlji za izmenjavo valjev in za remont vrsto različnih izredno hitrih dvigal za transport valjanega materiala, z magneti ali kleščami. Če so izdelki dolgi, so magneti kar na nosilkah, ki se lahko tudi vrte, če leži odvozna proga pravokotno na smer valjarskih stez.

NAROČILO ZAJEMA VSE VRSTE JEKLARNIŠKIH DVIGAL

Naročilo železarne Skopje obsega vse zgoraj omenjene vrste dvigal. Vsa dvigala so mostnega, delno portalnega tipa. V jeklarni bomo dobavili osem livnih dvigal z nosilnostjo 160 in 125 t. Ker interval procesa taljenja ni tako kratek kot pri konverterjih ali LD-postopku, so šarže ustrezno večje, vendar bolj redke. Zato so nosilnosti dvigal za 20 % večje kot pri konverterski jeklarni iste kapacitete, kakor n. pr. pri indijski železarni Rourkela, za katero smo prav tako izdelali ponudbene projekte. Livna dvigala bodo vsa dvonadstropnega tipa, t. j. z dvema mačkoma, od katerih spodnji obrača in izliva livno ponev. Posebnost, ki jo bomo prvič izvedli na tovrstnih dvigalih, bo kabina, ki bo vzdolž mostnega nosilca prevozna; imela bo svoj pogonski motor, tako da se bo vozač dvigala lahko premaknil v tisto lego, iz katere bo najbolje videl na izlivanje iz livnega lonca. Zaradi zelo visokih temperatur bo seveda kabina popolnoma klimatizirana. Teža enega samega takšnega kolosa bo nad 2000 ton. Ker so vsi elementi izredno obremenjeni in nad vsakršnimi dimenzijami, s katerimi smo imeli doslej opravka, bomo morali opraviti v zelo kratkem času zelo obsežno in odgovorno projektantsko-konstruktersko delo. Naloge, ki jih bo morala rešiti proizvodnja, zlasti pa montaža, bodo prekoračile po svoji zapletenosti in odgovornosti vse doslej znane. Samo teža mostu, ki ga bomo morali med montažo premikati, bo 100 ton, a teža mačka bo 64 ton. To je mnogo več, kot smo bili vajeni doslej. Celó 460-tonsko dvigalo za Bhakra Dam je v Indiji bilo težko komaj polovico teh tež.

V valjarni bomo instalirali razen težkih dvigal s kavlji za montažo 150 ton težkih jarmov valjarskega stroja tudi več tekalnih dvigal za transport valjane pločevine. Ker bo skopska železarna namenjena predvsem za valjanje pločevine raznih kvalitet, od 5 do 40 mm debeline, so temu primerno oblikovane tudi transportne naprave. V raznih poljih valjarne bo uporabljenih za transport razen enojnih magnetnih dvigal še šest specialnih 40-tonskih vilastih dvigal za obračanje največjih pločevin, kakor tudi deset 15-tonskih tekalnih dvigal z nosilko, dolgo 8 m, z nosilnimi magneti, s katerimi bodo lahko varno prenašali najdaljše pločevine in jih nalagali na vagone.

TIPIZIRANJE VSEPOVSOD

Naloga projektantov ne bo samo, da najdejo najpovoljnejše načine oblikovanja posameznih sklopov za dosego čim daljše življenjske dobe in čim krajše izmenjave, kot sem že v začetku omenil, temveč bo treba tudi poenotiti vse sestavne dele na vseh dvigalih, skrčiti število različnih tipov in velikosti na kar najmanjše tehnično še opravičljivo število, skratka: čaka jih naloga, da tipizirajo sestavne dele in celotne sklope. Na ta način se bo skrčila količina nadomestnih delov, ki morajo biti v železarni vsak trenutek na razpolago. Zahtevo tipiziranja postavlja vsak napreden naročnik, a naši projektanti temeljito poznajo metode tipiziranja, kajti početki naše tipizacije segajo že sedem let nazaj.

Sklop celotnih transportnih naprav je dejansko kompleksni objekt, pri čemer je treba reševati centralno vsa inženirska vprašanja. Tipiziranje je pri vsakem kompleksnem objektu osnova. Po tem spoznamo resnično izkušene projektante. Pri obravnavi vseh tovrstnih kompleksnih problemov v ponudbi vedno prikažemo tipizacijska načela celotnega projekta. Prav zaradi tega smo vzbudili pozornost pri naših nastopih na tujih trgih.

V TESNEM SODELOVANJU S KOOPERANTI

Celotno naročilo za železarno Skopje obsega 3.950 t obdelanih strojnih delov, varjenih jeklenih konstrukcij, elektroopreme in instrumentov. To naročilo je tako veliko, da bi ga sami v dveh letih težko obdelali. Zato smo tudi v tem primeru sklenili, podobno kot pri drugih naročilih takšnega obsega, da pritegnemo k sodelovanju kooperante: podjetji »Metalno« in »Djuro Djaković«. Pri tolikšnih količinah smotrno tipiziranih sestavnih delov je edino mogoče organizirati ekonomično proizvodnjo, če en proizvajavec sam obdela celotno serijo enakih delov. Način kooperacije bo pri tem precej svojevrsten: projekte bo izdelal vsak kooperant sam za svoj del opreme, vendar pa bo tipizacijo vseh sestavnih delov centralno vodil Litostroj. Tako bodo vsi deli, ki se morajo pri obratovanju zaradi obrabe menjati, enaki ter med seboj izmenljivi. Kvaliteta izdelkov obeh omenjenih kooperantov, ki sta se pobudi za sodelovanje takoj odzvala, je najboljše jamstvo za uspeh teh skupnih prizadevanj.

Kljub temu bo ostalo Litostroju skoraj 2.000 ton opreme. Teh-

(Nadaljevanje na 4. strani)

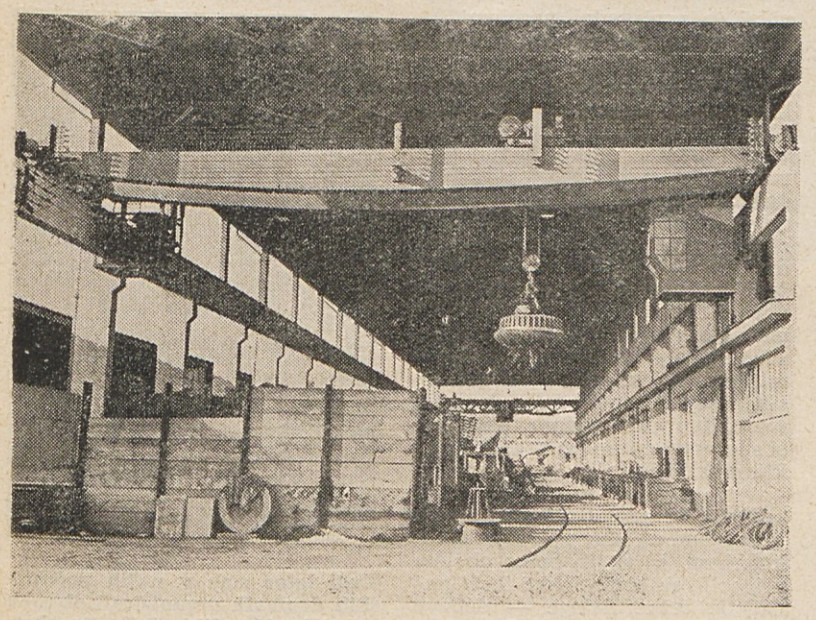

Magnetno mostno dvigalo za transport starega železa

S peresom in kamero med člani DS

Osnovna naloga: »Dvig proizvodnje in življenjskega standarda«

• Ob izvolitvi novega delavskega sveta smo vprašali nekatere nove in stare člane DS za njihovo mišljenje o osnovnih • nalogah novega DS. Vprašanja, ki smo jih postavili novim članom DS, so bila: 1. ALI STE ŽE BILI KDAJ ČLAN DS, • KJE STE AKTIVNO SODELOVALI IN ALI ŠE SODELUJETE? — 2. KAKŠNE SO PO VAŠEM MNENJU OSNOVNE • NALOGE, S KATERIMI SE BO MORAL SPOPRIJETI NOVI DS V SVOJEM MANDATNEM OBDOBJU? — 3. KAJ MI- • SLITE O NOVIH UKREPIH SINDIKATA IN DS, KI STA DOLOČILA MINIMALNE IN MAKSIMALNE DOHODKE, • O ČEMER SMO IZČRPNO POROČALI V POSEBNI PRILOGI NAŠEGA LISTA MED DVEMA ŠTEVILKAMA?

MILAN VIDMAR, prejšnji in sedanji predsednik DS:

Novi delavski svet ima v novem mandatnem obdobju veliko nalog. Prva je nadzirati izpolnitev plana in finančne realizacije v višini 12 milijard dinarjev. Nadalje bo treba preiti na obračun po ekonomskih enotah. Urediti bo treba delitev čistega do-

hodka po novem razmerju med osebnim dohodkom in skladi. Tudi novi delavski svet čaka velika naloga v zvezi z reševanjem stanovanjskega vprašanja. Sprejeti bo treba perspektivni plan graditve stanovanj po načelu: 20 : 30 : 50; interesent bo dal 20 odstotkov denarja za izgradnjo stanovanja, 30 % podjetje in 50 % komuna, odnosno republika. Po perspektivnem planu se predvideva, da bomo letno zgradili po tri nove bloke. Prve tri nameravamo začeti graditi že letos.

Dosedanja sistematizacija delovnih mest hromi medsebojne odnose; nova ureditev mora to popraviti.

Komercialna služba ima veliko nalogo, da usmeri našo proizvodnjo vse bolj in bolj na osvajanje zunanjih tržišč.

Kar se tiče minimalnih dohodkov, je sklep pravilen. Saj se danes zares ne da živeti z manj kot 18 tisoč dinarji na mesec. Kar se tiče maksimalnih dohodkov, je bil ukrep nujen, ne zaradi tega, ker bi hoteli plafonirati zgornjo lestvico dohodkov nasploh ali ker morda nekateri niso zaslužili, če so kaj več prejeli, temveč zato, ker so nekateri to včasih izkoriščali. Po dveh mesecih pa se bodo morali urediti realnejši normativi za konstruktorje in tedaj se bo gornja omejitev plač spet ukinila. Ureditev normativov bo lažja, ker se bo uvedla standardizacija nekaterih proizvodov. Tako se ne bo moglo več dogajati, da bi konstrukter za izdelek, ki je bil pri nas že izdelan in o katerem imamo že načrte, dobil zaradi nekaterih manjših sprememb na konstrukciji isto nagrado kot za novo konstrukcijsko zamisel. Naloga CTB pa bo, da te normative izdela. Kot rečeno, novi normativi morajo biti hkrati pravični in stimulativni za konstrukterje.

FRANC PIVK, metalurški obrati.

V delavski svet sem bil prvič izvoljen že pred leti. Lani pa sem bil ponovno član obratnega delavskega sveta. Pred delavskim svetom so velike naloge. Treba je doseči plan proizvodnje, ki je letos večji kot druga leta in z isto delovno silo, za kar bo potrebna večja prizadevnost. Z livar-

no so še posebne težave, ki zaostaja za proizvodnjo, ker nima dovolj dela. Zaradi tega so v njej tudi težave z organizacijo proizvodnje. Ta se da organizirati, kadar je dela dovolj in se delo planira vnaprej, ne pa od tedna do tedna. PPB bo moral poskrbeti, da nam da več dela.

V novem mandatnem obdobju bo več poudarka na obratnih delavskih svetih, ki bodo imeli odslej večje odgovornosti.

Glede ukrepa v minimalni in maksimalni meji dohodka sem mnenja, da je pravilen. S 15.000 dinarji ne more danes živeti niti samec, kaj šele, če je poročen in ima družino. Glede zgornje meje mislim, da so bile doslej norme nerealno postavljene. Kako bi sicer lahko nekdo redno presegal dvakratno in trikratno osnovno plačo. Nemogoče je, da bi nekdo lahko stalno delal za dva ali celo za tri, kakor kažejo plače. To neugodno vpliva tudi na druge delavce, ki se morajo prav tako pošteno potruditi, pa vendar dobijo neprimerno manj dohodkov. Ukrep je torej nujen.

FRANTIŠEK DVOŘAK, centralni tehnični biro.

Bil sem že član obratnega in centralnega delavskega sveta. Pred delavskim svetom so iste naloge kot pred tovarno. Proizvajati bomo morali vedno bolj kvalitetne in poceni izdelke. Tukaj bodo morali odigrati veliko vlogo obratni delavski sveti, ki se bodo morali boriti, da se čim bolj znižajo proizvodni stroški. Vsaka ekonomska enota si bo morala prizadevati, da čim bolj izpopolni organizacijo dela in s tem poceni proizvodne stroške in tako neposredno vpliva tudi na višino osebnih dohodkov. Treba bo tu in tam preiti na serijsko

proizvodnjo. Naloga je seveda zelo zapletena in je odvisna od mnogih momentov, ki so v rokah PPB. Šele potem se bo lahko tehnični kader, ko bo osvojil serijsko proizvodnjo, posvetil problemu kvalitete. Naloga tehniškega kadra in strokovnjakov je, izpeljati to nalogo in pripeljati čimbolj do serijske proizvodnje. Delavski svet mora dajati v tej smeri pobude. CTB mora odkrivati možnosti izboljšav pri posameznih delovnih operacijah. Tu mora pokazati mnogo iznajdljivosti. Naloga delavskega sveta bo seveda skrb za socialni položaj delavcev.

Posebno pereče je stanovanjsko vprašanje. Zlasti odkar se zahteva lasten prispevek pri graditvi. Saj delavec, ki zasluži 30.000 (!) na mesec ali celo manj, res težko prispeva 500 do 800.000 ali celo več za stanovanje? Kako in kje naj dobe ta sredstva tisti, ki zaradi večje družine potrebujejo tudi večje stanovanje? Potrebno bi bilo določiti isti osnovni prispevek za minimalne stanovanjske potrebe, nato pa ga postopoma večati za tiste, ki imajo stanovanjske zahteve preko minimalnih potreb. Glede ukrepa o razponu plač sem mnenja, da je bil nujen glede na socialni položaj delavcev na spodnji lestvici.

FRANC LANGERHOLZ, oskrbovalni obrati.

Doslej še nisem bil član delavskega sveta. Delal sem le v centralnem odboru sindikata. Nalog pred novim delavskim svetom je mnogo. Prvič mora izvesti samoupravljanje v pravem pomenu besede, ne samo na papirju. Nalog in dela bo precej, posebno še zaradi novega načina obračunavanja po ekonomskih enotah. Litostroj je bil prvi, ki je izvedel organizacijo dela po ekonomskih enotah, a je hkrati med zadnjimi glede obračunavanja po tem načelu. Organizacija se bo morala po novem načinu nujno izboljšati, saj se bodo vse pomanjkljivosti nujno občutile v last-

nem žepu. Pri normah se ne bo smelo več gledati samo na osebno doseganje norme, temveč na uspeh celotne enote. Glede določitve minimalnih in maksimalnih dohodkov se strinjam z ukrepom. Kako se bo uredila zgornja meja po dveh mesecih, je vprašanje, ki ga bo moral rešiti CTB s tem, da bo postavil realnejše normative. Pro-

blem mora biti rešen tako, da bo stimulativen za konstrukterje. Doslej so to vprašanje reševali na več načinov. Konstrukterje so skušali plačevati za njihov posebni trud najprej z normami, nato pogodbeno, končno v obliki nadur. Problem pa je vedno isti. Kako realno zaračunati njihovo delo?

ANTON KRANJC, pločevinarna in kovačija.

Član DS doslej še nisem bil; sodeloval sem le v sindikatu in pri športu. Nalog je pred delavskim svetom vse polno. Predvsem gre za dvig proizvodnje in skrb za ljudi. Treba bo čim bolje vključiti nove ljudi v proizvodnjo in ustvariti vsem delavcem čim boljše pogoje, da bodo lahko več dali od sebe. Dober zgled naj pri delu nudijo tudi člani DS, ki morajo biti polni vneme in ustvarjati pravilno vzdušje v tovarni. Z obračunavanjem dohodkov po ekonomskih enotah bo uspeh vsake posamezne enote bolj otipljiv, saj se bo poznal pri plačah. Nujno se bo moralo prej ali slej postaviti vprašanje izpolnjevanja rokov na eni in odnosov med EE na drugi strani. Dogaja se, da ta ali ona ekonomska enota nima dela, vtem ko je druga v časovni stiski. EE bi si morale bolj pomagati med seboj. To bo moral tudi DS pretehtati in prerešetati. Vodstveno osebje bi moralo vpeljati več discipline v tovarno. Z večjo disciplino pri delu ne bi bil problem izvesti 7-urni delavnik, o čemer je vse razpravljanje čez noč

potihnilo. Glede razpona plač sem mnenja, da imajo konstruktorji zaradi pomanjkanja dobrih moči in tudi zaradi kvalitete njihovega dela brez dvoma včasih upravičeno višje dohodke. Ker je njihov položaj v tovarni poseben, se lahko zgode tudi primeri izkoriščanja.

FRANC RAVNOHRIB, talni transport.

Doslej še nisem bil član delavskega sveta in zato tudi nisem mogel biti preveč aktiven, ker sem precej oddaljen od tovarne. Glede na naloge delavskega sveta mislim, da jih je mno-

go. Posebno še glede na položaj, ki je letos nastal. Sedaj bo glavna skrb vsake proizvodne enote, da dvigne proizvodnjo, izboljša kvaliteto izdelkov in poveča izvoz. Sodelovanje delavskega sveta oziroma proizvodnih enot z vodstvom tovarne v izpolnitvi teh ciljev pa smatram za glavno skrb delavskega sveta v tem mandatnem obdobju. Sklep o določitvi najnižjih osebnih dohodkov smatram za pravilen, mislim pa, da je dolžnost sindikalne organizacije, da se pri ugodnejšem stanju podjetja zavzame za povečanje minimalne postavke.

VPRAŠANJE, KI SMO GA POSTAVILI STARIM ČLANOM DS, JE BILO: KAKŠNE SO VAŠE IZKUŠNJE V DS V PRETEKLEM MANDATNEM OBDOBJU IN KAKŠNA NAJ BI BILA PO VAŠEM MNENJU OSNOVNA NALOGA DS V PRIHODNJI MANDATNI DOBI?

IVAN CAJHEN, hidravlični stroji.

V preteklem mandatnem obdobju je bil centralni delavski svet nosivec pobud in načelnega usmerjanja dela, vtem ko so bili obratni DS realizatorji nalog. V novem mandatnem obdobju bo osnovna naloga DS povečati odgovornost in vlogo obratnih delavskih svetov, da bi postali pravi gospodarji osnovnih sredstev, usmerjali produktivnost, bdeli nad investicijami, dohodki itd.

Centralni delavski svet pa bo moral skrbeti, da prepreči nepravilnosti,

ki bi lahko nastale v zvezi z obračunavanjem po ekonomskih enotah, da ne bi prišlo do fluktuacije med enotami in da bi se vsa vprašanja reševala v korist vsega podjetja.

PETER VOVK, stroji in naprave.

V preteklem mandatnem obdobju je bila ena izmed nalog delavskega sveta ustanovtiev komisij, kot je komisija za skrb za človeka itd. Ustanovljenih je bilo 8 komisij. Tem je bilo treba dati smernice in jih spra-

viti v življenje. Izkazalo se je, da so dobra oblika dela in da funkcionirajo. Saj se je preko njih dalo pritegniti k reševanju problemov velik krog ljudi. Komisije so bile v veliko pomoč delavskemu svetu. Osnovna naloga delavskega sveta v novem mandatnem obdobju je dokončno uresničiti zamisel ekonomskih enot tudi z obračunavanjem, kot je to bilo zamišljeno in tako ustvariti pogoje, da bo produkcija kar najbolje tekla.

JANEZ SAMOTRČAN, hidravlični stroji.

Članstvo v delavskem svetu zahteva žrtve. Prinaša pa po drugi strani tudi mnogo izkušenj ter zrelejše in širše poglede v tovarni. Članstvo v DS nudi priložnost, da se spozna s

problematiko posameznih članov, delovnih mest in vsakovrstnih drugih problemov. Kot član DS ne gledaš več na ta vprašanja iz ozkih osebnih zornih kotov, temveč jih presojaš po potrebah celotne tovarne. Glavna naloga novoizvoljenega DS je, skrbeti za dvig proizvodnje in za dvig standarda. Želim, da bi novi DS v tem delu, ki je bilo temeljna naloga tudi v preteklem mandatnem obdobju, v novem obdobju uspel in uspešno reševal vse probleme v interesu vse tovarne in nas vseh.

Prejeli smo doslej največje naročilo

(Nadaljevanje s 3. strani)

nični in proizvodni problemi, ki jih bomo morali rešiti, so mnogo večji, kot smo jih bili navajeni doslej. Dobava opreme je razdeljena enakomerno na leti 1963 in 1964. Obseg montaže pa bo samo v prvi polovici leta 1963 zahteval montažni prostor celotne hale v dolžini 110 m in širini 24 m. Obdelava neštetih zelo velikih bobnov bo prav tako trd oreh. Vendar bomo s prizadevnostjo vse težave uspešno prebredli. K temu nas sili položaj na tržišču: za podjetje s tako obsežno moderno tehniko je jugoslovanski trg premajhen, da bi mogli povečevati svoje kapacitete in tako dosegati rentabilno proizvodnjo. Priboriti si moramo reference v težkih jeklarniških dvigalih in se uvrstiti v vrste redkih, svetovno znanih podjetij, ki so danes edina znana in cenjena na tem področju. Z izkušnjami, ki si jih bomo ob tem priborili, se bomo lahko lotili nadaljnje težke naloge — dobave kompleksnih transportnih objektov za velike indijske železarne.

Tudi letos smo v naših počitniških domovih organizirali otroške kolonije. Na sliki: Joža Poreber, ki je vodila kolonijo lani

Naši pravilniki o delitvi čistih in osebnih dohodkov in novi predpisi

Spet bomo pričeli z razpravo o naših pravilnikih o delitvi čistega in osebnih dohodkov. V enem zadnjih uradnih listov je namreč izšlo navodilo o izvajanju načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka v pravilnikih gospodarskih organizacij. Ta nas obvezuje, da morajo naši delavski sveti do 30. junija 1962 spremeniti in dopolniti pravilnike o delitvi čistega dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov, tako da bodo v skladu z načeli omenjenega navodila. Te spremembe in dopolnitve naših pravilnikov, ki jih bodo sprejeli naši delavski sveti, pa se bodo uporabljale od 1. 1. 1962 dalje.

DO 30. JUNIJA

Glede na postopek, ki je predpisan za sprejemanje sprememb in dopolnitev pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, bomo morali čimprej s tem pričeti. Delo pa bomo morali opraviti res vestno in temeljito in v predpisanem času. Če ga ne bomo opravili do 30. junija letos, se bo štelo, da pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov sploh nimamo. To pa se pravi, da bomo mogli izplačevati le minimalne osebne dohodke.

Poglejmo, kaj predpisuje omenjeno navodilo o izvajanju načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka v podjetjih. Glede delitve čistega dohodka na osebne dohodke in sklade predpisuje navodilo, da se morajo podjetja pri tej delitvi držati načela, naj bo delitev taka, da omogoča trajen in stabilen razvoj podjetja, hkrati pa tudi stalno naraščanje življenjskega standarda delavcev. To je načelo, ki je veljalo že sedaj in ga naš pravilnik o delitvi čistega dohodka tako tudi uveljavlja. Naš sedanji pravilnik skuša uresničiti to načelo s svojimi instrumenti za delitev čistega dohodka gradnje podjetja, kjer naj bi bila vsaj za pet let naprej predvidena potreba po sredstvih za nadaljnjo izgradnjo s točno navedbo, kaj bo treba zgraditi, rekonstruirati itd. in koliko sredstev bo potrebno ustvariti letno za te namene. Te zneske po perspektivnem planu bi po našem pravilniku o delitvi čistega dohodka, ki še velja, morali vsako leto obvezno izločiti iz čistega dohodka; tisto, kar bi po tej izločitvi ostalo, pa bi smeli uporabiti za osebni dohodek. To načelo iz našega pravilnika bomo morali najbrže nekoliko spremeniti. Omenjeno navodilo nam namreč nalaga, naj v bodoče izločamo sredstva za sklade podjetja ne samo v skladu s potrebami za nadaljnji razvoj podjetja (kakor je predpisano sedaj v našem pravilniku), temveč tudi v skladu z uspehi, ki jih je podjetje doseglo v posameznem letu. To se pravi, da bo potrebno vložiti v sklade podjetja v določenem letu mogoče tudi več, kakor je predvideno z našim perspektivnim planom, če bodo uspehi poslovanja večji, kakor jih predvidevamo.

Obratno pa je stvar nekoliko drugačna. Če bodo uspehi poslovanja v določenem letu manjši od uspehov v preteklem letu, bo potrebno vložiti v sklade sicer manj, kakor je bilo predvideno, toda še vedno relativno več, kakor bo ostalo za osebne dohodke. Slabši uspehi poslovanja podjetja v določenem letu bodo torej vplivali predvsem na osebne dohodke in precej manj na sklade. To bomo morali seveda prav resno upoštevati pri našem vsakodnevnem delu in odločanju.

V SKLADE, NE V OSEBNE DOHODKE

Pa še nekaj bo potrebno upoštevati. Ves čisti dohodek, ki ga doseže podjetje zaradi sprememb v delitvi dohodka med podjetjem in družbo, bo potrebno vložiti v sklade, razen seveda tistega dela čistega dohodka, ki ga mora podjetje itak vložiti v svoje sklade po uspehih svojega poslovanja. To določilo ima en sam namen: **sredstva, ki jih je družba z novimi instrumenti prepustila v gospodarjenje kolektivom, naj ti uporabijo samo za nadaljnji gospodarski razvoj, ne pa za osebne dohodke,** kar se je v preteklem letu zgodilo v marsikaterem podjetju.

Sedaj pa tisto, kar je v navodilu, ki ga obravnavamo, popolnoma novo. Navodilo namreč predpisuje, da mora biti delitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade ne samo v skladu z uspehi lastnega gospodarjenja podjetja in vsakokratnimi družbenimi instrumenti, temveč tudi v skladu z delitvijo čistega dohodka v drugih podjetjih naše industrijske veje, t. j. strojegradnje. Navodilo dobesedno pravi: **Neskladna razmerja v delitvi čistega dohodka med različnimi organizacijami iste dejavnosti in neenaka osebna potrošnja delavcev ob enakih delovnih uspehih nasprotujejo družbenemu značaju vsega gospodarstva in družbeni lastnini na delovnih sredstvih.** Kaj to pomeni? Mogoče to, da morajo biti osebni dohodki in skladi v podjetjih strojegradnje enaki? Ne! Prav nasprotno. Navodilo namreč zahteva, da morajo biti uveljavljena enaka **sorazmerja** v delitvi čistega dohodka na osebne dohodke in sklade in da morajo biti **osebni dohodki delavcev strojegradnje enaki le takrat, kadar so tudi delovni uspehi enaki.** Naše podjetje bo torej moralo vsako leto primerjati svoje poslovne uspehe s poslovnimi uspehi drugih podjetij strojegradnje. Ugotoviti bo moralo najprej, če so njeni uspehi pod povprečjem strojegradnje, v njenem povprečju ali nad njim. Nato pa bo moralo ugotoviti tudi povprečje osebnih dohodkov, ki jih je izplačalo delavcem v tistem letu in seveda tudi ugotoviti, ali so v skladu s povprečjem industrijske veje, če so pod ali nad njim. Če bo ugotovilo, da so povprečjem uspeha poslovanja uspehi poslovanja podjetja pod celotne strojegradnje, osebni dohodki pa nad povprečjem ali v povprečju, bo moralo raven osebnih dohodkov znižati, in sicer tako, da bo v bodoče izplačevalo manj osebnih dohodkov — vse dotlej, dokler ti ne bodo v skladu z uspehi poslovanja. Enako bo moralo storiti tudi tedaj, če bodo njeni poslovni uspehi povprečni, osebni dohodki pa nad povprečjem.

Tako primerjavo, o kateri smo pravkar govorili, bo potrebno napraviti tudi za preteklo leto, pa seveda tudi ponoven obračun že izplačanih osebnih dohodkov za preteklo leto. Kaj bo ta obračun pokazal, o tem bomo še govorili. Zaenkrat ga še ni mogoče napraviti, ker še nimamo podatkov o povprečnih uspehih strojegradnje v preteklem letu, niti o povprečni ravni osebnih dohodkov strojegradnje v preteklem letu.

Zanimivo pa je tole: Po določilih navodila ni namreč mogoče avtomatično dosegati večje poslovne uspehe od povprečnih. Če je neko podjetje doseglo večje poslovne uspehe od povprečnih uspehov podjetij svoje panoge, bo moralo analizirati, zakaj jih je doseglo. V skladu z rezultati take analize bo delavski svet šele mogel odločiti, ali se osebni dohodki lahko zvišajo nad raven povprečja ali pa ne.

SAMO ZA PRIDNEJŠE

Navodilo pravi takole:

Podjetje sme povečati za enak odstotek, kakor se je dvignil čisti dohodek, tudi osebne dohodke le tedaj, če je bil večji čisti dohodek dosežen le z večjim prizadevanjem delavcev, kot na primer z večjimi napori pri delu, zaradi večje spretnosti delavcev itd.

Kar tu naj bo povedano, da podjetje ne sme nikoli povečati osebnih dohodkov za več, kakor se je dvignil čisti dohodek; pri kakršnemkoli povečanju čistega dohodka mora vedno ostati sorazmerno več sredstev za sklade kakor za osebne dohodke, pa četudi je bil povečani čisti dohodek ustvarjen z večjimi napori, večjo spretnostjo delavcev itd.

Navodilo pravi nadalje, da mora podjetje ves povečani čisti dohodek vložiti v sklade takrat, če je povečani čisti dohodek doseglo zaradi splošnih sprememb v cenah, zaradi spremenjenih instrumentov za delitev dohodka ali zaradi delovanja drugih činiteljev, ki jih po pravilu ni mogoče pripisati delovnemu kolektivu. To velja tako za naprej, kakor tudi za delitev čistega dohodka za preteklo leto. Na račun zviševanja cen itd. torej v bodoče nikakor ne bo več mogoče višati osebnih dohodkov, kakor tudi ne zaradi ugodnejših instrumentov itd.

Če pa je podjetje doseglo večji čisti dohodek zaradi svoje boljše opreme, naprednejšega tehnološkega postopka, boljše organizacije dela, boljšega izkoriščanja zmogljivosti, novih metod v proizvodnji in podobnih primerov boljše poslovne politike in boljšega upravljanja delovnega kolektiva, sme pri delitvi čistega dohodka nameniti za osebne dohodke toliko sredstev, kolikor je bila to zasluga delovnega kolektiva, ki si je prizadeval za večji čisti dohodek in kolikor je treba, da se zagotovi interes delavcev za boljše uspehe podjetja. Pri tem pa mora na vsak način večji del tako ustvarjenega čistega dohodka nameniti za svoje sklade.

ANALIZIRAJMO NAŠE DELO!

V zvezi s to določbo navodila bo treba najbrž opraviti največje delo, ko bomo spreminjali naše pravilnike. **Potrebno bo namreč instrumente, ki veljajo za delitev osebnih dohodkov, t. j. faktor rentabilnosti, ekonomičnosti in produktivnosti, spraviti v sklad z navedenimi določili navodila.** Ti faktorji so doslej pri nas delovali ne glede na to, kako se je povečala rentabilnost, ekonomičnost in produktivnost: ali na račun boljše organizacije dela, boljše opreme, drugačnih tehnoloških postopkov itd. Vse te činitelje bo treba v bodoče pri izračunu faktorjev seveda upoštevati in s tem v zvezi bodo najbrž naši mesečni faktorji za izplačilo osebnih dohodkov marsikdaj precej drugačni, kakor so sedaj. Ti bodo seveda še delovali, le da bo ob njihovem izračunu poslej potrebno vedno še ugotoviti, koliko so posamezni ugodni rezultati z ozirom na določen faktor posledica prizadevanja kolektiva, koliko pa posledica drugih činiteljev.

Novo navodilo nas torej sili, da analiziramo naš položaj v primerjavi z drugimi podobnimi podjetji. To nam ne bo težko, ker je naš sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov že sedaj navajal na take analize, seveda ne v takšni meri, kakor jih bomo morali delati v prihodnje.

Ustanovljene so posebne komisije pri občinah in republikah, ki bodo skrbele, da se bodo načela, ki jih je postavilo obravnavano navodilo, izvajala tudi v praksi. Te imajo velike pristojnosti, lahko nam tudi določijo, kako bomo morali deliti naš čisti dohodek. To pa seveda le v primeru, če sami **ne bomo toliko pogumni, da bomo pošteno pogledali dejanskemu stanju v oči in sami našli najboljše rešitve za delitev našega čistega dohodka in osebnih dohodkov,** seveda v skladu z navodilom.

Ivan Svoljšak

Da ne bo zakikirikal rdeči petelin

Te dni so dobili predstavniki organov samoupravljanja in vodilno ter vodstveno osebje pravilnik o požarnovarnostni zaščiti. Pravilnik, ki smo ga pogrešali že leta in leta, so izdelali v naši pravni službi in bo odslej kot kažipot usmerjal naša prizadevanja tudi v pogledu varnosti pred požari.

Prepričani smo, da bo novi pravilnik z razumevanjem sprejel vsak član kolektiva, saj se mora zavedati, da mu predstavlja naše podjetje drug dom, kjer ustvarja dobrine v svojo in skupno korist in preživi v njem precejšen del svojega življenja.

Posebno mora upoštevati vse predpise in izvajati ukrepe in predpise, ki so izdani med drugim tudi s tem namenom, da se zavaruje delavčevo življenje in premoženje podjetja pred požarom in drugimi nevarnostmi.

Osnova zavarovanja pred požarom je torej v nas samih, ki delamo v podjetju. Vsi požarnovarnostni predpisi niso zato samo suha pismena navodila za primere, ko nastane požar, ampak morajo v nas vseh ustvariti željo, da že prej upoštevamo vse predpise in s tem preprečujemo nastanek požara in odvrnemo pretečo škodo. Samo za primer naj navedemo, da nekateri še vedno mečejo med vnetljive snovi cigaretne ogorke, da po sobah puščajo vključene kuhalnike, da ne pazijo pri pečeh in podobno.

Če je v določenih prostorih prepovedano kaditi, mora delavec to upoštevati, ker pristojni in odgovorni organ v podjetju tega ne zahteva, da bi delavcu onemogočil kajenje med delom, ampak zato, da se ne povzroči podjetju nepopravljiva škoda. Vsak poznejši izgovor ne povrne nastale škode, vsako izmikanje ne opravičuje storilca težkih posledic.

Zato naj za vse, brez izjeme, velja pravilo: **upoštevajmo požarnovarnostne predpise,** ker je to v interesu nas samih. Pomagajmo pri iskanju morebitnih pomanjkljivosti pri novem pravilniku in sodelujmo pri vseh akcijah, ki imajo namen izboljšati požarnovarnostno službo.

S-e

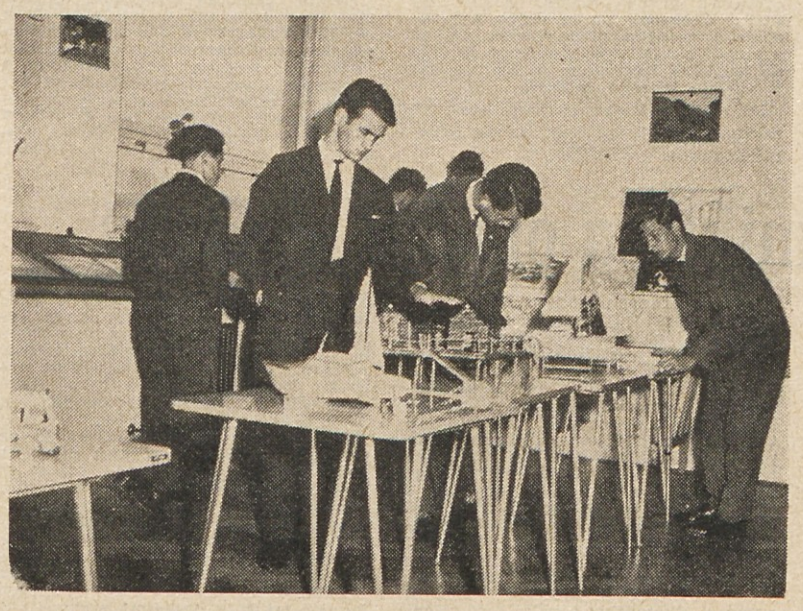

Razstava izdelkov učencev IŠ Litostroj

Sklepi DSP

Delavski svet podjetja je na svoji 2. redni seji dne 1. 6. sprejel te sklepe:

1. Potrdil je predlog upravnega odbora, da se podjetje loti gradnje dveh stanovanjskih blokov po načrtu XV. oziroma XVII. stanovanjskega bloka. Glede vrste gradnje 3. stanovanjskega bloka se odloči šele po ugotovljenih rezultatih razpisa, ki ga bo izvedel kadrovski sektor. Iz razpisa bodo razvidni tudi vsi ostali potrjeni pogoji in način financiranja gradnje.

   Delavski svet je dalje potrdil predlog upravnega odbora o pogojih, ki bodo veljali za odobravanje posojil za individualno gradnjo in priporočil kadrovskemu sektorju, da na podlagi teh pogojev in prošenj članov kolektiva ugotovi upravičence tega posojila iz vrst prosivcev.

2. Po Navodilih o izvajanju načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka v pravilnikih gospodarskih organizacij in po za to predpisani dokumentaciji je ponovno razpravljal o delitvi čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1961, ki je bil razdeljen po sklepu 26. redne seje dne 4. IV. in pri tem sklenil:
   a) da se za izračun popravljenega čistega dohodka določi za faktor »K« vrednost 1.467,
   b) da se delitev čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1961, kakor je jo že odobril delavski svet dne 4. 4. v celoti potrdi.

3. Delavski svet je razpravljal o spremembi 54. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov delavcev in pri tem sklenil, da se izpremenjen glasi:
   »Uspeh oziroma neuspeh PE, pri katerih se dajo faktorji neposredno meriti, pa je od njega odvisna konkretna višina delavčevega osebnega dohodka, se obračuna po kriterijih: rentabilnosti, ekonomičnosti in produktivnosti, glede na njihovo lastno poslovanje, razen pri PE OO, kjer bi pri takojšnjem in definitivnem obračunu sodelovali z lastnim faktorjem v višini 20 %, z 80 % pa bi bili udeleženi pri tovarniškem povprečju. Delavcem sektorjev se izračuna višina osebnega dohodka po povprečju celotnega podjetja«.

4. Nadalje je DS sklenil:
   a) da podjetje odpre v Ljubljani lastno trgovino,
   b) da organizira servisno službo za Južno Azijo s sedežem v Pakistanu,
   c) da se uprava podjetja še nadalje pogovarja z odgovornimi za otvoritev predstavništva Litostroja v Düsseldorfu.

5. Delavski svet je sklenil, da načelno odobri gradnjo prizidka pločevinarne, t. j. trafo postaje, prostorov za skladišče orodja, garderobnih prostorov, jedilnice, sanitarij in provizornega hodnika — za povezavo med pločevinarno in prizidkom.
   Za leto 1962 se odobri za gradnjo prvega dela prve etape gradnje tega prizidka znesek 30 milijonov, z dodatnim sklepom, da se bodo ostala sredstva za njegovo izgradnjo odobravala in zbirala vsako leto posebej v ustrezni višini.

6. Delavski svet je vzel na znanje poročilo o službenih potovanjih v tujino za I. četrtletje 1962, ki ga je podal tehnični direktor podjetja.

NOVI ZDRAVNIK ZA POPOLDANSKO ORDINACIJO

Dne 2. julija bo v naši obratni ambulanti pričel ordinirati novi zdravnik dr. Edo TEPINA, ki bo vodil popoldansko ordinacijo od 13. do 14. ure.

Upamo, da bomo s tem odpravili vsako nepotrebno čakanje. Novega tovariša toplo pozdravljamo v naši sredi in mu želimo mnogo uspeha in zadovoljstva.

Za uspeh
ni važen samo denar

Zaključek tekmovanj v nogometni podzvezi — odlični uspehi naših požrtvovalnih nogometašev, ki jih vodi prizadevni Bruno Seme. — Zadnje poizkuse, da bi okroglo usnje brcnili v nasprotnikov gol in dosegli čimboljši plasma v A razredu nogometne podzveze ljubljanskega okraja, je prekinil sodnikov žvižg. Ekipe so z več ali manj sreče zaključile tekmovanje in odšle na zaslužen odmor.

V tej skupini je igrala tudi ekipa Litostroja, ki se je z zadnjo tekmo nad ekipo medvodskih nogometašev z rezultatom 3:2 zasluženo povzpela na prvo mesto. Prvo mesto litostrojske ekipe dokazuje, kako se lahko kljub denarnim in materialnim težavam z borbenostjo in dobro voljo dosežejo lepi uspehi.

Pod vodstvom požrtvovalnega trenerja Bruna Semeta se ekipa vedno bolj in bolj izpopolnjuje, tako v kvaliteti kakor tudi v množičnosti, saj je opaziti v podjetju vedno večje zanimanje za to športno panogo.

Naši nogometaši so se izkazali tudi kot zelo disciplinirana ekipa. V vsej sezoni ni bilo primera, da bi bil katerikoli član ekipe opominjan ali kaznovan. To je edinstven primer v podzvezni ligi in tekmovavci zaslužijo vso pohvalo. Največja želja naših nogometašev je, da čimprej dogradijo svoje lastno igrišče. Do sedaj so morali igrati na tujem igrišču, upajo pa, da bodo s prostovoljnim delom dogradili svoje igrišče še pred pričetkom novih borb.

Z dograditvijo novega igrišča bi se jim odprle tudi večje možnosti za nadaljnje tekmovanje. Z osvojitvijo prvega mesta so se že plasirali v višjo ligo. Prvak te lige pa pojde v slovensko consko ligo. S takim tekmovanjem, kakor so ga pokazali letos, se bodo naši nogometaši prav gotovo tudi v novem okolišu dobro znašli in visoko plasirali, kar jim tudi mi iskreno želimo, saj bo to najlepša nagrada za ves trud, ki so ga pokazali že doslej.

Končna lestvica A skupine:

Litostroj	11	9	0	2	32:17	18
Poštar	11	8	1	2	38:13	17
Papirničar	11	5	2	4	49:20	12
Medvode	11	3	3	5	30:33	9
Enotnost	11	3	0	8	21:51	6
Komet	11	0	1	10	8:53	1

Lado Zupančič

REZULTATI IZLOČILNEGA TEKMOVANJA

I. kolo:
Modelna mizarna : IKŠ 4:5, SN : SS 5:0 in PPB : livarna sive litine 5:0;
II. kolo:
IKŠ : TKB II. 5:0 W. O., SN : DT 1:5, TKB I. : MB 5:2 in PPB : KS 2:5.

REZULTATI FINALNEGA TEKMOVANJA:

I. kolo:
TKB I. : KS 5:3, DT : IKŠ 5:0 W. O.
II. kolo:
TKB I. : IKŠ 3:5, DT : KS 5:4;
III. kolo: IKŠ : KS 5:2, DT : TKB I. 5:4.
Končni vrstni red je naslednji:
1. DT, 2. IKŠ, 3. TKB I., 4. KS.

Rajko ŠABEC — TKE

Naši kegljači na turneji

• Dne 26. in 27. maja so naši kegljači napravili turnejo po Štajerski in Koroški, kjer so tekmovali v prijateljskih tekmah z našimi poslovnimi kolektivi: Tovarno dušika Ruše, Hidroelektrarno Vuzenico, Železarno Ravne in Strojnimi tovarnami v Trbovljah. Postavljena sta bila dva klubska rekorda v borbenih partijah.

Po končanem prvenstvenem tekmovanju tretje skupine v borbenih partijah, kjer je naše moštvo zasedlo prvo mesto, je kegljaški klub Litostroj na predlog in povabilo omenjenih kolektivov organiziral dvodnevno turnejo, da bi izboljšal medsebojne stike in se z njimi zbližal.

Prvo srečanje je bilo že v soboto popoldne z rutiniranim moštvom Tovarne dušika iz Ruš. Kljub temu, da je naše moštvo izgubilo samo za en kegelj 402:403, je s to tekmo postavilo prvi klubski rekord in prebilo »zvočni« zid s številko 400 kegljev. Borba je bila zelo napeta in je komaj zadnji lučaj odločil zmago domačinom.

Naše moštvo si je pred tekmo ogledalo tovarno in izmenjalo nekaj mišljenj naših in njihovih sindikalnih predstavnikov. Še isti večer pa je bila tekma s kolektivom enega izmed naših velikih gigantov — Hidroelektrarno Vuzenica. Na res prelepem dvosteznem kegljišču sta bili odigrani dve tekmi in sta se končali obe v našo korist. Prvi nastop 391:304 ter drugi nastop, kjer je bil dosežen drugi rekord našega kluba z rezultatom 403:356 kegljev. Pred tekmovanjem smo si ogledali centralo, kjer je vodstvo izreklo zelo pohvalne besede o delu naše centrale. Naslednji dan pa smo se pojavili v prelepi Koroški in njenem gigantu, v Železarni Ravne. Zmaga nad moštvom Fužinarja, ki je tudi eden vodilnih klubov v slovenski ligi z rezultatom 369:304, pomeni res lep uspeh našega sindikalnega moštva. Kot zadnjo tekmo pa smo igrali v Trbovljah v nedeljo zvečer, kjer smo slavili četrto zmago na naši turneji. Res lep in prisrčen sprejem — izmenjava spominskih daril in razgovori med našimi in njihovimi sindikalnimi in samoupravnimi organi nam daje zagotovilo dobrih, športnih in poslovnih odnosov. Naša sindikalna organizacija je omenjene kolektive povabila na povratno srečanje v Ljubljano ob priliki 15. obletnice našega kolektiva.

Gd.

Tudi rokometaši zmagujejo

Spomladanski del tekmovanja v rokometni ligi občine Šiška, v kateri sodeluje tudi moštvo rokometnega kluba Litostroj, se je začel 8. aprila. V prvi tekmi je naše mlado moštvo premagalo ekipo Partizana II. iz Sp. Šiške z rezultatom 15:12 (8:6). Igra je bila slaba in raztrgana. Moštvo se za prvenstvo sploh ni pripravljalo, razen tega pa je nastopilo v oslabljeni postavi. Drugo tekmo so igrali v Št. Vidu proti tamkajšnjemu Partizanu II. in po ogorčeni, toda slabi igri, izgubili z rezultatom 26:29. To je bil prvi poraz naše ekipe na tem tekmovanju. Tretjo tekmo so igrali v Sp. Šiški proti IKŠ Šiška in zmagali z rezultatom 22:14 (12:4). To pot so naši fantje zaigrali veliko bolje, posebno v prvem polčasu, ko nasprotnik sploh ni prišel do žoge. Do konca prvenstva je ostala še tekma z gimnazijo — Št. Vid, ki pa po rezultatih sodeč ne bo močan nasprotnik. Ker Partizan II. iz Št. Vida tekmuje izven konkurence, bo tako prvo mesto pripadlo moštvu Litostroja, ki se bo uvrstilo jeseni v okrajno ligo. To tekmovanje bo seveda zahtevalo veliko več načrtne vadbe, enotnosti in discipline v celi ekipi, zato bi bilo prav, da bi v okviru možnosti dobili trenerja, ki bi naše rokometaše temeljito pripravil za bodoče nastope.

M-lik

Zmagovalno rokometno moštvo

Medobratno prvenstvo v namiznem tenisu

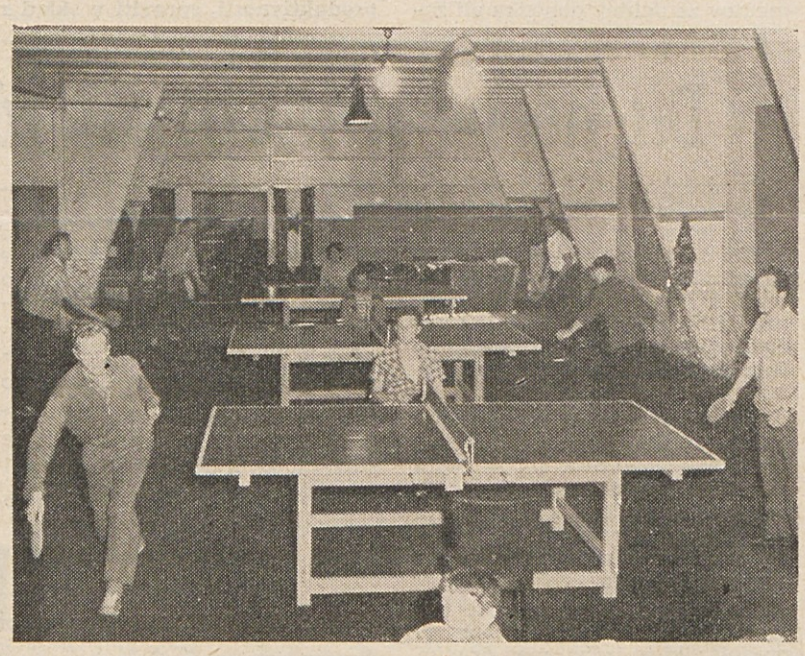

Stari, mladi, vsi igramo radi — naši namizni tenisači z loparji v rokah

V torek, 22. V., je bil končan prvi del medobratnega moštvenega prvenstva v namiznem tenisu. To tekmovanje je pokazalo, da je v našem podjetju veliko zanimanja za to športno panogo, saj se ga je udeležilo kar 12 ekip. Poleg mladih igravcev so nastopili tudi starejši člani našega kolektiva ,ki so pokazali mlajšim, kako se je treba boriti za zeleno mizo. To medobratno tekmovanje je služilo hkrati tudi vodstvu NTK »Litostroj« kot izbira najboljših igravcev za reprezentančno moštvo, ki naj bi zastopalo naš kolektiv na bližnjih prijateljskih srečanjih z drugimi delovnimi kolektivi, posebno pa še za tradicionalni troboj: STT-Trbovlje, mariborska Metalna, Litostroj, ki bo v septembru letos v Ljubljani. Tekmovanje je bilo v prostorih stare menze, na treh mizah. Organizacija tekmovanja, ki je bila v rokah NTK »Litostroj«, je bila po mnenju vseh sodelujočih ekip odlična. Kvaliteta posameznih ekip pa je bila na splošno zadovoljiva. Po prvih izločilnih tekmah so se v zaključni del tekmovanja uvrstile štiri najboljše ekipe, ki so igrale druga z drugo. Igre so bile zelo lepe in izenačene, tako da se do zadnjega ni vedelo, kdo bo zmagal. Od teh štirih finalistov bi edino tako oddvojili kot glavnega favorita za najboljše mesto ekipo IKŠ, ki pa je zaradi zaključnih izpitov njihovih igravcev zamudila tekmovanje in izgubila prvo tekmo v finalu z ekipo DT 5:0 W. O., zaradi česar je izgubila skoraj vse upe za osvojitev prvega mesta. Kljub tej srečni okolnosti pa je ekipa DT zasluženo osvojila prvo mesto, saj je premagala vse svoje tekmece in bila po kvaliteti homogena celota, za kar ji veljajo iskrene čestitke.

Najboljšim štirim ekipam bodo ob zaključku vseh športnih panog podelili diplome.

Že tretjič prvaka

Dne 20. maja je bilo na Viču v Ljubljani že tretje športno-plesno pionirsko prvenstvo Slovenije, ki velja kot državno. Pionirski par Branko Smolej in Milojka Vidmar sta že tretjič osvojila naslov prvaka v tej športni disciplini. Tretje mesto pa sta zasedla Karman in Marko Tomšič. Oba para sta tekmovala za šolo Hinka Smrekarja in hodita v tretji razred osemletke. Vsak je torej star devet let. Na prvenstvu je tekmovalo 18 pionirskih športnih parov iz cele Slovenije. Pri pionirjih lahko tekmujejo do 14. leta starosti in je zaradi tega njuna zmaga, ker sta bila to najmlajša, še toliko pomembnejša. Oba para imata za seboj že več kot 28 večjih nastopov in sta znana tudi našemu kolektivu, ki sta se mu predstavila že dvakrat. Omembe vredno je tudi to, da znata oba para že kar 11 vrst plesov. S takimi rezultati se res ne moremo primerjati z njimi . . .

G-d.

Republiška prvaka Branko Smolej in Milojka Vidmar v ritmu ča-ča-ča

S 100-kilogramskimi ročkami v rokah

Ni še minilo leto in pol, odkar je bil ustanovljen TAK Litostroj, s klubom za dviganje uteži. Sistematično delo in napori tekmovavcev so bili poplačani z uspehi, doseženimi na prijateljskih tekmovanjih. Višek uspehov pa je prinesla mlademu klubu nova sezona prvenstvenih tekmovanj. Dne 14. in 15. aprila je bilo v Ljubljani slovensko prvenstvo posameznikov za člane, ki se ga je udeležilo 7 naših dvigavcev. Prvo mesto v težki kategoriji je zasedel Tine Pestator, drugo mesto Tone Rojc in Anton Soršek in tretje mesto Janez Toni in Jože Žitnik. To pomeni res lep uspeh naših dvigavcev na tem prvenstvu. Dne 19. in 20. maja pa je bilo mladinsko republiško prvenstvo posameznikov v Celju, kjer so Anton Soršek, Alojz Čarman in Janez Hodnik zasedli vsak v svoji kategoriji drugo mesto. Na državnem prvenstvu mladincev v Petrovaradinu je Anton Soršek zasedel tretje, Alojz Čarman pa peto mesto. Žal na tem tekmovanju ni mogel nastopiti naš dvigavec Tone Rojc zaradi 14-dnevnega prekoračenja starosti, čeprav se je medtem pripravljal za osvojitev novih državnih rekordov pri mladincih v lahkotežki katergoriji v vseh treh načinih dviga. Državnega prvenstva članov v Sarajevu, dne 2. in 3. junija pa sta se udeležila oba naša slovenska prvaka: Žagar in Pestator. Žagar je v hudi konkurenci zasedel drugo, Tine Pestator pa četrto mesto.

Zaradi velikega programa prvenstvenih tekmovanj v letošnjem letu — KUP Jugoslavije — organizira slovenska in državna liga v dviganju 10-dnevni trening pod strokovnim vodstvom absolutnega državnega prvaka in večkratnega rekorderja Jožeta Colariča. Trening bo trajal od 25. junija do 4. julija na Sorški planini.

Gd.

Šah

V čast DNEVA MLADOSTI je občinski komite mladine občine Ljubljana-Šiška priredil šahovski turnir. Udeležilo se ga je 16 ekip mladinskih aktivov iz Tacna, Guncelj, tovarne Rašica, Dravelj, Šiške, Agrostroja, Uniona, Ljubljana-transport in pet ekip Litostroja. Našo ekipo so sestavljali trije igravci. Prvo mesto je zasedla ekipa Litostroj IV. v sestavu: Branko Verč, Branko Poje in Ivan Kljun. Drugo mesto je zasedla ekipa Litostroja, tretje mesto pa mladinska ekipa Guncelj. Vse ekipe Litostroja zaslužijo pohvalo zaradi točne udeležbe.

Povratno prijateljsko srečanje med šahovsko sekcijo Borovnica in šah. klubom Litostroj na 10 deskah se je končalo z zmago Litostroja z 2:8.

Ob tej priložnosti so odigrali tudi brzoturnir na 20 deskah, razdeljenih v dve grupi. Zmagovalec turnirja je bil Zdravko Vošpernik brez vsake zgubljene točke. Drugo mesto je zasedel Branko Verč, tretji je pa bil Sandi Jerič iz sekcije Borovnica. Po končanem tekmovanju so imeli igravci skupno kosilo v naši menzi. Po prisrčnem medsebojnem kramljanju je bila izrečena želja po ponovnem snidenju v letu 1963.

V dneh od 22. do 26. maja je bilo medobratno tekmovanje v šahu. Za tekmovanje se je prijavilo 12 ekip iz vseh sindikalnih podružnic tovarne. Ekipa je bila sestavljena iz 4 igravcev. Sistem igranja je bil na izpadanje, tako da so se v finalu srečale tri ekipe, ki so se med seboj pomerile.

V finalnem srečanju so se srečale ekipe: PE OO, PE SN in PE PK. Zmagala je ekipa PE SN, ki je igrala v sestavi Vujoševič ing. Niko, Branko Poje, Ivan Rep in Albin Stegel. Drugo mesto je zasedla ekipa PE OO. Tretje mesto je pa zasedla ekipa PE PK. Za letošnje medobratno tekmovanje lahko rečemo, da je bilo kljub majhnim pomanjkljivostim množičnejše kakor tekmovanja v prejšnjih letih. Same borbe pa so bile bolj zagrizene. Zmagovalna ekipa bo prejela od šahovskega kluba Litostroj spominske diplome.

Bolje pozno kot nikoli

USTANOVILI SMO AKTIV ZVEZE BORCEV NOV

Z ustanovitvijo aktiva Zveze borcev narodnoosvobodilne vojske v našem podjetju in še posebej po obratih so se postavile pred članstvo številne naloge, med katerimi je zlasti vredno omeniti skrb za nenehno dviganje idejno-politične ravni članov, za njihovo nadaljnje in čedalje širše vključevanje v vse procese družbenega dogajanja. Od naše dejavnosti, prizadevanj in sposobnosti v iskanju novih oblik dela, iznajdljivosti v ustvarjanju sloge je odvisno, ali bo aktiv ZB v celoti dorasel nalogam, ki jih bo moral nujno reševati v kolektivu.

Kot prva naloga, ki jo bomo morali reševati, so delovna mesta bivših borcev, nadalje prekvalifikacija na ustreznejša in bolj zdrava delovna mesta, kakor tudi osebno napredovanje. Nadalje bi bilo potrebno pritegniti člane v razne komisije in nadzirati njihovo zdravstveno stanje. Z uvedbo nagrajevanja po učinku postaja položaj posameznika v družbi vse bolj odvisen od njihovega znanja in delovnih sposobnosti. Tako prihaja v gospodarstvu vse bolj do izraza strokovna izobrazba in splošna človekova kultura.

Sodobnemu tempu gospodarskega razvoja in novemu sistemu nagrajevanja torej lahko uspešno sledi le družbeno in kulturno razgledan in strokovno izobražen človek. Mnogo je še borcev in aktivistov NOB, ki so zaradi pomanjkanja znanja zasedli slabša delovna mesta in imajo s tem tudi slabše mesečne prejemke. Kljub temu pa ne smemo nikoli pozabiti na krvavi delež, ki so ga borci NOV prispevali k ustvaritvi našega družbenega sistema. Ne smemo pozabiti, da so mnogi od teh še danes trdni moralni stebri, na katerih sloni naše politično in družbeno življenje. Kot take jim moramo tudi jemati in jim pomagati.

Naši športniki na obisku v Kopru

Naše društvo za telesno kulturo se vestno pripravlja na troboj, ki bo v počastitev 15. obletnice Litostroja med ekipami Metalne iz Maribora, Strojnimi tovarnami iz Trbovelj in našim podjetjem. Med te priprave smo vključili tudi tekmovanje s sindikalnimi podružnicami drugih kolektivov.

Tako smo se v nedeljo 27. V. srečali s športniki Tomosa. Tekmovali smo v petih panogah: v nogometu, odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju. Nasprotnika nismo poznali in smo že med vožnjo ugibali, kakšen bo izid srečanja. Tako je minila vožnja in prispeli smo v Koper, kjer so nas prisrčno dočakali Tomosovi športniki. Domenili smo se za čas igranja.

Naše sekcije so se dobro pripravile in v nezadržnem poletu premagale rutiniranega nasprotnika z rezultatom 8:2. Tako visok rezultat je realen, saj so bile naše ekipe mnogo boljše in so brez težav dosegale visoko prednost. Tako so namiznoteniški igravci brez izgubljene točke premagali nasprotnika z rezultatom 9:0. Isto je bilo z odbojkarji, ki niso imeli težav z nasprotnikom in so ga gladko premagali z rezultatom 3:0. Tudi šahisti niso izgubili nobene točke, pač pa sta si jo dva delila. Rezultat 5,5:0,5 kaže veliko premoč naših šahistov. Čeprav strelci niso pokazali zaželenega rezultata, so vendar premagali nasprotnika za celih 59 točk. Edino nogometaši so naleteli na trd oreh. Ekipa Tomosa se trenutno bori za vstop v Slovensko consko ligo. Vendar se je tam videlo, da naši nogometaši niso slabi in so pokazali zelo lepo igro. Rezultat 6:2 v korist Tomosa bi bil lahko mnogo manjši, če bi ekipa nastopila kompletna. Vratar je »zatajil«, saj so bili vsi goli ubranljivi. Nogometašem bi bilo treba omogočiti čimveč takih srečanj, da pridejo do zaželene rutine.

Kljub visokemu porazu, ki so ga doživeli Tomosovi športniki, pa so na nas napravili prijeten vtis, saj so se športno borili in športno prenašali poraze. Izrazili so željo, da se še večkrat srečamo na podobnih tekmovanjih.

Našim športnikom, ki so se v Kopru tako dobro izkazali, lahko samo čestitamo in jim v bodoče želimo čimveč takih in podobnih srečanj!

Lado Zupančič

VILKO KRAPEŽ

NED KREMELJSKIMI ZVONOVI IN LENIN-GRAJSKIMI MOSTOVI

Kljub temu, da je njihov rojak — danes najslavnejši basist vseh časov, Šaljapin — zgodaj zapustil svojo domovino, so mu postavili veličasten spomenik.

Upravičeno lahko trdim, da lepše podzemske železnice, kot je v Moskvi, nimajo nikjer na svetu. Ne da se je z besedami opisati. Če tega ne vidiš, nimaš o tem prave predstave. Nekaj podatkov: železnica se imenuje po V. I. Leninu baje zato, ker je Lenin dal prvi pobudo za zgraditev takega objekta. Pričeli so jo graditi leta 1931, štiri leta kasneje pa je bila spuščena v obratovanje; globina od 10 do 8 m, dolžina vseh prog je 86 km, povprečna hitrost 70 km/h, 56 postaj, cena 5 kopejk za neomejeno vožnjo. Prodajo voznih listkov so zamenjale fotocelice, dostop pa je mogoč po tekočih stopnicah. Do konca leta 1965 — do konca sedemletke — pa imajo namen podaljšati proge na 140 km. Temu primerno se bo seveda povečalo tudi število postaj. Sistem prog je različen. Prav na dnu je krožna proga, nato pa v različnih višinah več radialnih prog, ki teko v vse smeri. Zanimiva je tudi ugotovitev ,da vozijo vlake žene, sprevodniki pa so moški. Obratovalni čas je od 5. ure zjutraj do 1. ure ponoči, prosti čas izkoristijo za čiščenje z avtomatičnimi napravami.

Prav tako je omembe vreden »Bolšoj teater«. Zgrajen je bil po arhitektu Boviju leta 1924. Avditorij ima sedežev za 2300 ljudi. Gledališče je namenjeno predvsem za operne in baletne predstave. Kako veliko je gledališče, nam pove podatek, da je tu zaposlenih blizu 2500 ljudi. Ko smo si ogledali baletno predstavo, smo morali za vstopnico odšteti kar 2,60 rublja, to pa ni malo. Marsikdo bi odštel še več, če bi le dobil vstopnico. Povedali so nam, da so vse vstopnice za predstave razprodane za dva meseca vnaprej. V stranskih galerijah pa so muzeji najvidnejših mojstrov glasbe in baleta, sovjetskih in tujih. V neposredni bližini tega gledališča je zgrajeno manjše gledališče, ki je namenjeno za dramske predstave. Gledališče je dobilo ime po ruskem dramaturgu Ostrovskem. Vodnik ti takoj pove, da je ta mož napisal 48 dramskih del in so jih že 47 izvajali v tem gledališču. Gledališče Ostrovskega je tudi zgradil arhitekt Bovi, leta 1924.

Kot so nam povedali in kakor smo tudi sami videli, je eden najlepših in verjetno tudi najbolj obiskanih spomenikov Puškinov spomenik. Zanimivo je, da so spomenik postavili s prispevki delavcev. Takratna carska vlada ni hotela nič finančno prispevati. Spomenik krasi eno najlepših ulic v Moskvi že od leta 1880.

V naslednjem bom poskusil opisati zgodovinski Kremelj, kot sem ga videl s svojimi očmi. Za vladanja Nitrija Donskega v 14. stoletju je bil postavljen okoli Moskve obrambni zid iz povsem belega kamna. Pravijo, da je bilo mestu zaradi tega ime »Beli kamen«. Ime Kremelj pa je dejansko nastalo iz tega zidu. Obzidje je bilo iz kremenca, zato tudi ime kremen — Kremelj. Vhod v Kremelj je iz Rdečega trga, je pa še več stranskih vhodov. V 15. stoletju so stari zid okrog Kremlja podrli in ga zamenjali z opečnim. Zid je nekje visok do 30 m, debel pa tudi do 6 m. V zidu je vgrajenih okoli 22 trdnjav, ki so po svoji konstrukciji vsaka drugačna. Na petih najlepših trdnjavah je na vrhu velika rdeča peterokraka zvezda. Posebnost teh zvezd je v tem, da so izdelane iz dveh plasti kristalov in ene plasti rubinov. Teža ene zvezde je 1000 kg. Vgrajenih ima 5000 W žarnic in poseben mehanizem za vrtenje (zaradi različnih vetrov). Na eni od najlepših trdnjav pa je vgrajena kremeljska ura, ki jo poznamo iz radia.

In notranjost Kremlja? Tu je sedem cerkva iz različnih dob, med drugimi: Uspenska katedrala (1475—1479), Blagovešenjska katedrala (1484—1489), Arhangelska katedrala (1505—1509), Zvoniki Ivana Velikega (1505—1508) in druge; vse so delo velikih italijanskih mojstrov. Nadalje so tu palača orožarne, kremeljsko gledališče, palača Sveta ministrov in nova palača XXII. kongresa KP Sovjetske zveze. Poleg zvonikov Ivana Velikega je na tleh zvon, ki pomeni izredno privlačnost, kar poglejte: teža 200 ton, največji premer 5,5 m in višina 6 m. Povedali so nam, da so tega velikana delali kar dve leti (1733 do 1735). Ob drugem požaru, ko je bila Moskva upepeljena do tal, je zvon padel iz lesene konstrukcije in se delno polomil. Kos, ki ga vidimo na sliki, tehta »komaj« 26 ton. Tu je tudi »car-puška« iz leta 1586. Ta top tehta 40 ton in ima kaliber 89 cm. Napravljen je bil v kremeljski orožarni. Kot ni zvon, ki sem ga omenil, nikoli zvonil, tako tudi ta top ni nikoli bruhal jeklenih krogel. Pravijo, da so ga imeli le za strašilo.

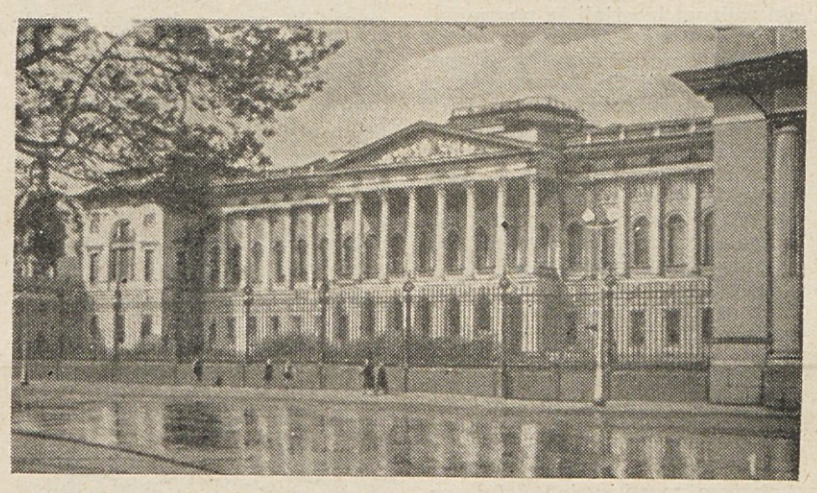

Moskovski muzej

Nadvse zanimiva je palača Sveta ministrov. Kot vemo iz zgodovine, je Moskva postala prestolnica Sovjetske zveze šele po letu 1918 (10. marca 1918). Po zlomu carske vlade je iz takratnega Petrograda prišla vlada Lenina v Kremelj. Na najvišji točki — kupoli — vihra že od takrat partijska zastava, katero smo videli tudi mi. V tej zgradbi je še danes najvišje telo sovjetske vlade. Zelo podrobno smo si ogledali palačo orožja. Verjetno ne bom pretiraval, če povem, da je to eden najbogatejših vojaških muzejev srednjega veka. Toliko zlata nisem še videl v svojem življenju. Cenijo ga na nad 20 ton. Tudi drugih bogastev — safirjev, rubinov, briljantov, smaragdov in še drugih dragocenih kamnov — ne smem pozabiti. Videl sem celo kamen — 15 do 20 cm visok in nekoliko manj širok. Našli so ga nekje v Uralu in je edinstvena vrednost na svetu. Tu imajo shranjena tudi vsemogoča darila, ki jih je dobil Peter Veliki med svojim vladanjem. Ura — težko jo bo raztolmačiti — ponazarja cel živalski vrt. Nič koliko živali je na njej in vsaka nekaj dela. Na najvišji točki so trije orli, ki jim vsako sekundo pade iz kljuna majhen diamant v kljun malega orla, ki je v gnezdu. Uro je podarila francoska vlada Petru Velikemu. Pravijo, da je bil Peter Veliki zelo bistroumen, saj je baje obvladal kar 14 poklicev (zdravnik, čevljar, mizar, strugar, gradil je ladje itd.). Shranjene so tudi vse kočije, krone, prestoli, obleke in še nešteto drugih znamenitih reči. Za nas Jugoslovane je bilo zanimivo, da so tu tudi črnogorske puške. Verjemite, kar ponosni smo bili na to. V muzeju je tudi zbirka vsega hladnega in stalnega orožja. Velja omeniti še to, da smo morali pri vhodu v dvorane natakniti posebne copate, ki so bile že pripravljene.

Carjev zvonec v Moskvi

Muzej V. I. Lenina ima več kot 150 velikih sob in je bil odprt leta 1934. V njem je kronološko prikazana življenjska pot Lenina — od rojstva do smrti. Lenin je bil zelo nadarjen dijak, kar je razvidno iz številnih zlatih plaket in odličnih spričeval, ki so tu ohranjena. Že kot gimnazijec je spravljal v zadrego svoje profesorje. Postavljal je taka vprašanja, da so odgovori večkrat izostali. Imel je tudi že določena načela, ki so kasneje postala stvarnost. Videli smo spričevalo, ko je v enem letu diplomiral na pravni fakulteti v Petrogradu.

Zanimivo si je bilo ogledati posamezne dvorane. Tu vidiš njegovo osebno garderobo iz različnih dob. Videli smo n. pr. koso, s katero je kosil na neki kmetiji kot preprost kmet v času, ko je bil preganjan. Tu smo videli tudi revolver, iz katerega je bil zadet ob atentatu v neki tovarni. Da, celo krogla, ki ga je zadela, je tu ohranjena.

Poseben čar tega muzeja so slike, ki so jih ustvarjali njegovi prijatelji-umetniki in očividci posameznih dogodkov iz revolucije. Posamezne slike prikazujejo n. pr. tudi po 2000 ljudi s popolno osebno fiziognomijo; barve slik so prekrasne in jih ni mogoče popisati z besedami.

V dvorani, ki nekako zaključuje podobe iz dela in življenja tega velikana, je zares veličastno. Tu so tudi zastave in vsi venci z napisi raznih delegacij, ki so se udeležile pogreba.

V programu ogleda tega veličastnega muzeja je bil še polurni ogled filma iz življenja Lenina. Po pravici rečeno, nam je takle ogled kar ugajal, saj smo bili že precej utrujeni. Zanimivost filma je v tem, da je bil posnet v času, ko je Lenin še živel (1919—1921). Posnetki, ki so se ohranili na celuloidnem traku do danes, so nam še enkrat potrdili, kar smo si v muzeju bežno ogledali.

Po prijetnem počitku nas je vodič neusmiljeno spet »podil« iz sobe v sobo. Te pa ne kažejo več Leninovih stvaritev, temveč le tisto, kar so njemu v čast poklonile delavske partije z vsega sveta. Tu so darila posameznih vlad oziroma posameznih umetnikov. Kaj vse smo tu videli, je nemogoče na kratko opisati.

Mogoče je prav, če tu opišem samo del tistega, kar tu razstavljajo domačini. Najbolj se mi je vtisnila v spomin dvorana, kjer so vidni zadnji tehnični dosežki v SZ. Tu ne gre samo za Gagarinov in Titov podvig, tu gre za nekaj več. Njihovi dosežki v kovinski, kemični, tekstilni, elektroindustriji, metalurgiji itd. so — sodeč po tej razstavi — zares vhunski. Lahko rečem, da so tu razstavljeni tudi takšni eksponati, ki bi jih jim Američani zavidali. Morda doseže kvaliteta oz. vrednost razstavljenih predmetov svoj vrh prav v dvorani, ki je posvečena XXII. kongresu KPSZ. Z nekoliko pretirano komponento samozavesti ti vzbuja občutek, da so veliki dosežki v tej deželi le nujen pojav in rezultat planskega gospodarstva. No, bodi kakor koli že, tu je dejansko nekaj videti.

Po ogledu muzeja so nas odpeljali v posebno sobo, kjer smo se lahko zopet nekoliko odpočili. Tam nas je direktor muzeja (ta nas je tudi vodil po sobanah) presenetil še s kratkim nagovorom, ki je bil prepleten z najboljšimi željami glede dobrih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Vpisali smo se tudi v spominsko knjigo, dobili pa kot spomin na ogled posebne značke Lenina.

V Moskvi smo posvetili ves dan tudi ogledu velike tovarne krogličnih ležajev. To je prva državna tovarna v Sovjetski zvezi. Tovarna je zgrajena na periferiji Moskve. Postavili so jo v dveh letih in 29. marca 1931 je šla v pogon; v njej dela okoli 15.000 ljudi. Po petih letih obratovanja, to je po letu 1936, tovarna ni bila več vezana na uvoz. Vse potrebe domače industrije so nasitili s svojimi ležaji. Tovarna izdeluje najrazličnejše ležaje, tako po asortimanu kot po dimenzijah. Od mikromalih do 2 m premera delajo povsem normalno serijsko-avtomatično, teža le-teh pa dosega tudi do 4 t. Ob napadu Nemčije je bila tovarna premeščena v Sibirijo. To je povzročilo delni zastoj v proizvodnji, vendar že naslednje leto, ko je bila tovarna nekoliko renovirana, se je produkcija vrnila na prejšnjo raven. Po vojni so tovarno preselili nazaj v Moskvo in jo tudi precej povečali. Leta 1950 so dobili nalogo, da jo poskušajo popolnoma avtomatizirati oziroma vsa dela prepustiti elektroniki in avtomatom. To jim je v celoti tudi uspelo. Rezultati o tem jasno govore. Leta 1956 so povečali proizvodnjo za dvakrat, ne da bi zaposlili nove ljudi. Danes je tovarna avtomatizirana 80 %. Od 15.000 zaposlenih je približno 50 % (7500) žena, vseh zaposlenih pa kar 50 % mladine. Zanimivo je, da žene ne uživajo kakšnih posebnih privilegijev. Nočna izmena je zanje povsem normalna zadeva. Le žene z dojenčki so deležne nekakšne pomoči, da jim ni treba delati ponoči. Povedali so nam, da bodo po sedemletki, t. j. po letu 1965, delali le še v dveh izmenah. Delavci delajo dnevno po 7 ur, ob sobotah pa celo samo 5 ur. Odmor traja vsak dan 50 minut. Če vse to upoštevamo, imajo na teden le 40 ur zaposlitve.

DR. MIJATIVIČ SE JE ROKOVAL Z ABRAHAMOM

Te dni se je naš priljubljeni zdravnik doktor Ljubimko Mijatovič rokoval z Abrahamom. Ob njegovi 50-letnici mu iskreno čestitajo hvaležni pacienti in še posebej uredništvo našega časopisa.

Zanima vas

POROKE

Dne 7. IV. se je poročil Rado JOVANOVIČ iz pločevinarne; Šime MAKORIN iz livarne jeklene litine pa 28. IV; Stane ZUPAN, zaposlen v oddelku za površinsko zaščito, 19. V; žerjavovodja Jože PEKOL 26. V., Franc ZORKO iz transportnega obrata pa 28. maja.

Novoporočenim izrekamo čestitke in jim želimo na novi življenjski poti mnogo sreče.

ROJSTVA

Dne 5. IV. je rodila Matilda REP deklico, 8. IV. Marija KERŽIČ deklico, 13. IV. Dragica ŽUMEC fantka in 26. IV. Marija RIHTAR deklico.

Srečnim mamicam iskreno čestitamo!

ZAHVALA

Sindikalni podružnici splošnega sektorja, zlasti komisiji skrb za človeka, se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki so mi jo nudili med boleznijo.

Andrej KOLAR

ZAHVALA

Ob smrti svojega moža Antona Pecka se najlepše zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mladinski godbi, vsem, ki so darovali cvetje in govorniku za poslovilne besede. Se posebej se zahvaljujem sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Marjana PECEK

ZAHVALA

Sindikalni podružnci Litostroja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob prerani izgubi svojega moža.

Marija NEMGAR

ZAMENJAVA STANOVANJA

Prof. Viktor JESENIK iz Kranja, Kidričeva 5 (Zlato polje), nudi v zameno za ustrezno stanovanje v Ljubljani svoje trosobno stanovanje s kopalnico, dvema balkonoma in telefonom v novi stavbi. Interesenti naj pišejo na gornji naslov ali na uredništvo našega časopisa.

PRIŠLI

Jože Zaplotnik, Alojz Grden, Franc Potočar, Franc Pintar, Marijan Borštnar, Frančiška Herič, ing. Bela Lackovič, Franc Gartner, Janez Potočar, Justina Jelečevič, Ahmed Fazlija, Stane Turk, Ivan Plantan, Alojz Sadar, Milan Petrič, Viktor Pajnik, Ladislav Finžgar, Ivan Novosel, Franc Žibert, Pavel Skušek, Alojz Žibert, Marijan Metelko, Janez Križaj, Jože Novak, Stanislav Lomšek, Janez Kavčič, Jožef Mujdrica, Marija Kaučič, Bernard Krajnc, Ivan Beloševič, Franc Kuzma.

ODŠLI

Janez Kropovšek, Jožef Mejak, Franc Prepadnik, Stanko Pečnik, Martin Zagožen, Mirko Kladnik, Franc Mihelič, Ivan Stariha, Stane Smrke, Matija Zupanič, Franc Križman, Bojan Velimirovič, Blagoje Arandjelovič, Darinka Lakovič, Karol Perko, Veljko Gregorič, Janez Klančar, Slavko Blatnik, Gabrijel Jenko, Stane Rokavc, Janez Jakljevič, Anton Straus, Anton Pecko, Adolf Polnar, Alojz Jus, Janez Krmelj, Janez Rant, Jurij Pfundner, Anton Jakopič, Jože Škrbec, Franc Pečnik, Milan Kavšček, Anton Bastelj, Jože Kos, Ivan Fik, Rudolf Novosel, Franc Pavlič, Franc Prepadnik, Franc Brenčič, Josip Ljubič, Jože Škrajnar, Albin Voler, Anton Zobec, Feliks Pograjc, Alojz Kanc, Ivan Pajer, Radivoje Aršič, Ivan Tomšič, Marija Matko, Anton Koprivc, Viktor Vidrih, Ivan Božič, Janez Merlak, Franc Tekavec, Franc Grajš, Jože Zaplotnik, Vinko Skorenšek.

(Gornje podatke nam posreduje kadrovska služba našega podjetja.)

Z varčevanjem do stanovanja

ZA ZAČETEK BOMO GRADILI TRISTANOVANJSKE BLOKE — LASTNA UDELEŽBA FINANČNIH SREDSTEV PROSIVCEV NAM OMOGOČA NAJETJE KREDITOV — GRADNJA PO TEKOČEM TRAKU — VARČEVANJE

Takšno vprašanje že slišimo in ga bomo še slišali v teh dneh, ko se vlagajo ponudbe po natečaju, ki ga je podjetje objavilo po sklepu delavskega sveta o lastni udeležbi bodočih uporabnikov novih stanovanj v treh blokih, ki jih bodo izdelali po načrtu stanovanjske graditve za to leto.

Odslej ni treba več dvomiti o tem, da bomo zares gradili še letos. Najmanj 120 družin bomo najpozneje do pomladi 1964 lahko zadovoljili s primernim stanovanjem. Na voljo bo tudi 40 ali morda celo 60 samskih sob.

Še več, to je le začetek načrtne gradnje, ki naj bi jo nadaljevali v naslednjih letih v skladu z obstoječimi potrebami in z bodočim razvojem podjetja — ob neposrednem sodelovanju in odločanju samih interesentov v okviru bodoče stanovanjske zadruge višjega tipa kot nosivca te premišljene akcije.

Razumljivo je, da vse to terja precej denarnih sredstev. Že sama gradnja prvih treh blokov bo veljala več kot 400 milijonov dinarjev. Potrebujemo pa veliko več novih stanovanj, kot jih lahko zgradimo le v 3 blokih, in jih hočemo zgraditi toliko, da bo zadovoljenih kar največ utemeljenih potreb.

Vsega tega ne moremo dobiti od stanovanjskih skladov; takšna rešitev bi bila tudi po zakonu nemogoča. Zato smo morali načrt o tako obsežnem vlaganju sredstev zasnovati na stvarnih možnostih. Če bi se po tem ne ravnali, bi sploh ne imeli pogojev za dolgoročno posojilo iz stanovanjskih skladov. To pa bi pomenilo, da se vnaprej odpovedujemo vsoti 200 milijonov in še več.

Nobena skrivnost ni, da podjetje ne more porabiti vseh izdatkov iz sklada skupne porabe. Ta vir bi bil prav kmalu izčrpan, čeprav bi še tako omejili izdatke za osebne dohodke in kar največ razporedili na sklade. Ponovile bi se težave z dosedanjo graditvijo, oziroma bi ne mogli misliti niti na en sam stanovanjski blok.

Potemtatkem nam je načelo dobrega gospodarjenja narekovalo, da ne završemo že omenjene možnosti kreditiranja iz republiškega oziroma občinskega stanovanjskega sklada. Zato smo se odločili, da ustvarimo pogoje za pritegnitev kar se da več dolgoročnega kredita. To pa pomeni, da bomo s komaj 30 % neposredno udeležbo našega sklada skupne porabe, torej z okrog 120 milijoni za tri bloke v letih 1962/63 in nekaj desetinami milijonov kot predujem za financiranje nadaljnje gradnje stanovanj, mobilizirali več kot 320 milijonov ali 80 odstotkov celotnih stroškov.

Res je sicer, da ne bomo mogli takoj dobiti pričakovanega posojila v celoti, ker nismo edini interesenti v republiki oziroma občini, tako da bo treba v prihodnjem letu dati nekaj več iz sklada skupne porabe, toda s tem si bomo zagotovili priliv nadaljnjih kreditov in že danes smemo računati, da bomo s prihodnjim letom imeli še več gradbišč za naš kolektiv. *Gradili bomo tako rekoč po tekočem traku in iz leta v leto bo raslo število uporabnikov primernih stanovanj v nadomestilo* za sedanjo stanovanjsko stisko.

Vendar to ne bi bilo dovolj in bi še ne mogli začeti z gradnjo. Manjka nam še tistih 20 % do polnega kritja predvidenih stroškov. Za republiški in občinski stanovanjski sklad ne moremo biti resen ponudnik in bi se ne mogli potegovati za dolgoročno posojilo le zaradi 80 milijonov.

To je torej razlog, da je delavski svet sklepal o lastni udeležbi bodočih uporabnikov stanovanj in stanovanjskih enot. Tako namreč pritegnemo dodatni vir financiranja in lahko zagotovimo prav tem nosivcem pravice do stanovanja, da si z 80 milijoni lastne udeležbe zajamčijo utemeljene potrebe po stanovanju. Njihov prispevek hkrati spremenimo v stvarno vrednost 400 milijonov. Za precejšnje število pričakovavcev torej neha biti borba za stanovanjski prostor bolj ali manj običajna igra na srečo.

Za marsikoga bo to dokajšnje breme in ni izključeno, da se letos ne bo mogel udeležiti natečaja ali da ne bo uspel s ponudbo. Vendar to ni utemeljen razlog, da bi začeli dvomiti v opravičljivost samega načina ali v nepristranost pogojev razpisa.

Tu ni bilo, ni in ne bo tretje možnosti! Edina inačica je in bo za nas vse: zagotoviti si celotna sredstva z 20 % udeležbo interesentov in omogočiti graditev — *ali pa ostati pri dosedanjem načinu razdeljevanja stanovanj in se za lep čas odpovedati zidavi.*

Lastna udeležba pa nam daje stvarno možnost, da si zagotovimo stanovanje že po tem natečaju ali vsaj po programih za nadaljnjo nepretrgano graditev, če posameznik tokrat ne uspe. Za marsikoga bo to odložitev le za eno leto, kar je še vedno velikanski napredek v primerjavi z dosedanjim načinom reševanja stanovanjskega problema in z njegovim nadaljevanjem, če bi odklonili lastno udeležbo in onemogočili mobilizacijo sredstev za zidavo po načrtu.

Ko pa bomo v novi stanovanjski zadrugi izpeljali še *posamično in kolektivno varčevanje*, bodo zelo verjetno odpadle ovire vsaj za velik del tistih, ki potrebujejo stanovanje, a tokrat še ne bodo zmogli dovolj sredstev za lastno udeležbo. Varčevati bomo seveda morali s trdno voljo, da to izpeljemo in opustimo varljivo upanje, da je moč priti do stanovanjskega prostora brez žrtev ali celo s samovoljo in podobno.

V novem načinu ni vse tako črno in neuresničljivo, kakor nam nekateri prav radi razlagajo, da bi nas odvrnili od sodelovanja pri natečaju. Nasprotno, sami si lahko izračunamo posamezne možnosti in videli bomo, da ne gre za nepremagljivo oviro. *Preglejmo dosedanje izdatke, odložimo nekatere manj nujne želje, poiščimo vse dodatne vire v družini in morda v sorodstvu — pa bo prav gotovo za marsikoga lastna udeležba dosegljiv pogoj.* Poglejmo resnici v oči! Ne iščimo cenenih gesel, saj gredo tudi izdatki iz družbenih skladov ali iz čistega dohodka podjetja prav tako v breme delovnih ljudi in zakaj naj bi nam drugi dajali, če bi sami ne hoteli prispevati niti tistega, kar lahko utrpimo.

Vzemimo na primer interesenta, ki bi bil sedaj pripravljen sprejeti karkoli, da pride pod skupno streho s svojo družinico. Če se odloči za enosobno stanovanje po načrtu B - XV / XVII s skoraj 30 m² neto površine, bo moral prispevati okrog 395 tisoč; od tega približno 98.000 po sprejetju ponudbe in ob sklenitvi začasne pogodbe, nadaljnjih 98.000 do konca leta 1962, nato pa po 19 tisoč na mesec. Tu je že upoštevana podražitev za opremo. Teh pogojev se pač ni treba ustrašiti — posebno ne, če vemo, da bomo v kratkem času rešeni tega bremena in da bomo lahko znova mislili še na svoje druge potrebe.

Z lastno udeležbo si zagotovimo stvarno pravico do stanovanja, kar je veliko več od navadne stanovanjske pravice. Kot člani stanovanjske zadruge bomo imeli vse možnosti za pravilno usmerjanje graditve, varčevanje s sredstvi med gradnjo in z gospodarnim upravljanjem družbenega premoženja, ki ga bomo sami pomagali ustvariti. Takšne so prednosti, ki nam jih nudi razpis.

Pogoji za zagotovitev pravice do stanovanja varujejo strogo zakonitost ocene in izbire ponudnikov. Prednost ponudb je sicer odvisna od boljših pogojev, vendar se lahko sami prepričamo, da so močno omejene socialne in ekonomske težave takšnega licitiranja, tako da v tem ne more biti prav nobenega povoda za upravičeno kritiko. Nasprotno, priznati je treba, da je DS v zadostni meri varoval koristi ekonomsko šibkejših ponudnikov, če izpolnjujejo močnejše pogoje za prednost pri natečaju.

Na vprašanje v naslovu si smemo torej zanesljivo odgovoriti:

DA! STANOVANJE LAHKO DOBIM.

Zato s korajžo v natečaj z lastno udeležbo!

Glas iz množice

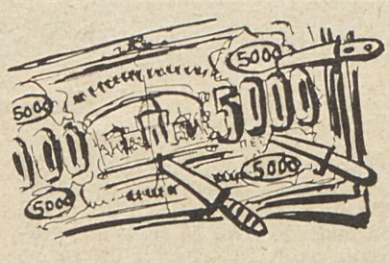

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarn strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16.

TEHNIKA

Časopis »Tehnika«, organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu.

Obsega:

1. **Splošni del tehnike**
2. **Naše gradbeništvo**
3. **Rudarstvo in metalurgijo**
4. **Strojništvo in elektrotehniko**
5. **Kemično industrijo**
6. **Prehranjevalno industrijo**
7. **Promet**
8. **Organizacijo dela**
9. **Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih**

Vsaka številka obsega približno 25 strani velikega formata 21×29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka: 1250 dinarjev.

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

Tudi med vožnjo spoznavaj deželo

Sobota, 26. maja. — Izza oblakov se za hip prismeje sonce, kot bi hotelo posebej pozdraviti prireditev Avto-moto kluba DARKO MARUŠIČ Litostroj. Natančno ob 14,15 zaznamuje žigosna ura v kontrolni karton prvemu tekmovavcu, ki kratko za tem, ko prejme od starterja razpoznavno zastavico in orientacijski opis smeri vožnje, odpelje izpred PPB na 77 km dolgo »orientacijsko turistično vožnjo« s končnim ciljem — Sorška planina.

Potem pa gre zares; verjemite, da pot na Sorško planino še nikoli ni bila tako kratka, čeprav je trajala vožnja skoraj 3 ure. Vsak vozač oziroma njegov spremljevavec mora v informativni opis smeri sproti vpisovati namenoma izpuščene podatke — zato pa je treba voziti z odprtimi očmi, včasih tudi ustaviti, povprašati za informacijo domačina, vzeti v roke priročnik — karto...

Kaj vse so doživeli udeleženci tega res skrbno in odlično organiziranega izleta in kje vse so iskali pojasnil na postavljena vprašanja?

Avtokarte, specialke, planinski priročniki, turistični vodiči, leksikoni in celo knjiga Belogardizem, so služili za pripomoček. Kmetica na njivi vsa začudena odgovarja nervozno vprašujočemu vozniku, kdaj je bila požgana Rašica, delavec na poti iz službe stopi s kolesa, ko sunkovito ustavi avto ob njem: »Da, da, spomenik talcem je takoj za ovinkom, datum je napisan na kamnu!« »Hvala lepa. Gremo!«... Šolarji za zgodovinske podatke niso tako zanesljivi, strojnik v medvoški elektrarni bi se rad bolj na široko razgovoril o svojih turbinah, ki jih je dobavil Litostroj — ne: »Litostroj-Voith« je pravilen odgovor, da boste vedeli za drugič!

Stara mamica na pragu hiše v Preski gre globoko po sapo: »O, seveda, goričanski grad je tamle naprej in plošča z datumom partijske konference l. 1934 je ob glavnih vratih!« In vendar se je med tekmovalci našel samo eden, ki mu ni šlo v račun, da grad ni bil last »škofjeloških škofov« kot je bilo v tekstu nalašč napak napisano, 20 točk v dobro bi mogel prejeti vsak, ki bi to ugotovil! — Stari puštalski grad v Loki s svojima sončnima urama je delal največ preglavic prvim tekmovalcem, ker stanovalci še niso vedeli, kaj pravzaprav iščejo sobotni obiskovalci, ki so se vrstili vsakih 15 minut.

Pri Češnjici je pred gostilno Ratitovec obvezen triminuten postanek. Tudi kontrola je tu. Čemu neki? Pri izračunu rezultatov se šele pokaže: »Če voziš, ne pij...! »Vsa čast udeležencem, da je le eden padel v nastavljeno past. S pribitkom 20 kazenskih točk in tako zapravljenim prvim mestom je bil prekršek proti vozniškim pravilom občutno kaznovan.

»Prav na vrhu Rotarice se vam odkrije spomenik...« piše v opisu. Cesta se že spušča v Bohinjsko Bistrico, spomenika nikjer! Kaj zdaj? Nazaj? Ne — kilometri so vpisani in določeni. Spremljevavec skoči iz voza in starta na 15 minutni gozdni tek. Brezuspešno. Seveda — spomenik je 800 metrov naprej!

Na cilju

Na cilju pri tabornem ognju je tehnična komisija pod vodstvom Vilka Kerna že kar nestrpna. Cela ura je že minila od prihoda prvega tekmovavca, naslednjega pa še ni!

Toda so se le zvrstili — včasih tudi po več hkrati — vse do noči, ko so zadnji privozili že s prižganimi žarometi. Toda na cilju še ni konec: vsak voznik mora vedeti za polno registrsko številko svojega voza, dimenzijo gum, imeti mora v redu orodje, rezervno gumo itd. To je bil najtežji izpit, saj je večina zatajila oznako Lj, dimenzije gum pa so vedeli le tisti, ki že dalj časa zaman iščejo nove.

Neumorni Vili Nastran sproti izračunava rezultate, tekmovavci kritično sodelujejo. Ime prvaka je neznano do zadnjega. Taborni ogenj se dviga vedno više v lepo planinsko noč...

Predsednik Kern je kmalu po večerji razglasil rezultate tekmovanja. Takole so se razvrstili:

1. Grga Grgantov s sovozačem Stanetom Vogelnikom — 42 točk, 2. Marica dr. Marolt-Gomišček s soprogom — 50 točk, 3. Anton inž. Rener s soprogo — 51 točk, 4. Silvo Beguš s sovozačem Ludvikom Lahom — 55 točk, 5. Jože Rakun s sovozačem Tonetom Ermanom — 59 točk.

Zmagovalec je prejel lep pokal in denarno nagrado. Še pozno v noč je ob šalah in veseli pesmi tekel med udeleženci tovariški razgovor: »Ko bi napisal kaplanke namesto vodne turbine, bi bila najina zmaga še popolnejša!«

Da, ko bi... potem bi bila šele gneča na prvih mestih...

Takih prireditev si še želimo. Odbor Avto-moto krožka DARKO MARUŠIČ je dokazal, da ima v svojih vrstah sposobne organizatorje in res se čudimo, da udeležencev ni bilo več — prireditev je to gotovo zaslužila! ETO

Sorica, cilj avto rallyja